

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΕ'.

Συνδρομή ἑτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Ἀτ συνδρομαὶ ἔρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου, ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἑτησιαί. — Γραφεῖον Διοικητ. Ὁδὸς Σταδίου 32.

24 Ἰανουαρίου 1888

Ἡ ἐν Κορσικῇ Ἑλληνικὴ ἀποικία

Συνέχεια Ἰδε προηγούμενον φύλλον.

Ε'

ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΠΟΙΚΙΑΣ
ἐν ΠΑΟΜΙΑ: ΤΗΣ ΚΟΡΣΙΚΗΣ.

Φθάσαντες εἰς Παομίαν οἱ Ἕλληνες οὗτοι κατώκησαν ἐν σκηναῖς καὶ ἀμέσως ἤρχισαν νὰ κτίζουσι οἰκίας καὶ νὰ καλλιεργοῦν τὴν γῆν. Διὰ δοκιμὴν δὲ ἐσπειραν καὶ μερικὰ γεννήματα, τῶν αὐτῶν ἔπει, τὰ ὁποῖα ἐδωκαν καλοὺς καρπούς. Ἐντὸς δὲ πέντε ἢ ἕξ ἐτῶν ὅλοι ἔκτισαν τὰς οἰκίας των. Ἦρχισαν δὲ νὰ κτίζουσι φράκτα, νὰ φυτεύουσι ἀμπέλους καὶ νὰ καλλιεργοῦν κήπους. Ἐκτίσαν δὲ καὶ ἐκκλησίας, ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον, ἐπὶ παλαιῶν θεμελίων. Καὶ τὴν μὲν Μητρόπολιν ὠνόμασαν Κοίμησιν τῆς Θεοτόκου, τὰς δὲ ἄλλας Ἅγιον Ἰωάννην Βαπτιστήν, Ἅγιον Ἡλίαν, Ἅγιον Νικόλαον, Ἅγιον Ἀθανάσιον, Ἅγιον Γεώργιον, Ἅγιον Δημήτριον. Ἐκ περισσοῦ δ' ἔκτισαν μίαν Καπέλλαν διὰ τὸν Πρίγκιπα, καὶ τὸ Μοναστήριον τοῦ ἐπισκόπου Παρθενίου Καλκακάνδη, τοῦ ὁποῖου ἡ Ἐκκλησία ἦτο εἰς μνήμην τῆς Γεννήσεως τῆς Θεοτόκου. Τὸ μοναστήριον δὲ τοῦτο ἐκτίσθη ἐπὶ τῶν θεμελίων ἀρχαίας τινὸς Ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Μαρτίνου.

Τὸν κατάλογον τῶν ἀνωτέρω Ἐκκλησιῶν ἀνεγράψα ἐκ τοῦ χειρογράφου τοῦ παπα-Νικολάου, ὁ ὁποῖος, ὡς ἱερεὺς, παρέχει ἡμῖν ὅλα τὰ πιστά. Ἄλλως δὲ ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν θὰ μοι ἦτο λίαν ἀμφίβολος, διότι μὲ τοσοῦτο πλῆθος Ἐκκλησιῶν ἀναγκάζεται νὰ ὑποθέσῃ τις ὅτι τὸ μεγαλύτερον μέρος τῶν ἀποίκων τούτων ἦσαν κληρικοί. Ἄλλ' ἐν τούτοις καὶ ἐξ ἄλλων εἰσέτι τεκμήριον πέπεισμαι ὅτι τὴν ἀποικίαν ταύτην ἠκολούθησαν πάμπολλοι κληρικοί. Περὶ δὲ τοῦ μοναστηρίου τοῦ Παρθενίου Καλκακάνδη, λέγεται ὅτι βραδύτερον, πιθανῶς μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ, μετετράπη εἰς Εὐεργετικὴν Τράπεζαν (Mont-de-piété). Πλὴν ὅμως, περὶ τῆς τελευταίας

ταύτης εἰδήσεως οὐδαμοῦ ἀπήντησα γραπτὰς πληροφορίας. — Ὡσαύτως δὲ ἐννοῶ καλῶς διὰ πῶτον Πρίγκιπα ἐκτίσθη ἡ Καπέλλα διὰ τὸν Πρίγκιπα.

Οὕτω δ' ἐγκατασταθέντες ἐξηκολούθησαν ἐπὶ τινὰ ἔτη εἰρηνικῶς καὶ ἡσύχως νὰ ἐργάζονται οὕτως, ὥστε οὐ μόνον τὰ πρὸς τὴν γενονησιακὴν Δημοκρατίαν χρέη των νὰ πληρῶσιν καὶ νὰ προσπορίζονται ἀνέτως τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα, ἀλλὰ καὶ οἰκονομίας τινὰς νὰ φυλάττωσιν.

Ὁ Διμπεράνης, ὅστις ἐπεσκέφη τὸν Παομίαν τὸ 1713, ἐθαύμασε τὴν φιλεργίαν, τὴν προκοπὴν καὶ τὴν ἀγχινοίαν τῶν Ἑλλήνων. Ἐκφράζει δὲ τὰς ἐντυπώσεις καὶ τὰ αἰσθήματά του τοῦ ταῦτα ἐν τῷ Β' Τόμ. σελ. 579 τῆς ἱστορίας του. Λέγεται δὲ ὅτι οἱ Ἕλληνες οὗτοι ἐλθόντες εἰς Κορσικὴν, ἐγένοντο πολλῶν καλῶν πρόξενοι εἰς τὴν χώραν ταύτην, ἧτις κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην διετέλει ἐν παχυλῇ ἀγνοίᾳ ὡς πρὸς πολλὰ πράγματα τοῦ οἰκιακοῦ καὶ τοῦ ἀγροτικοῦ βίου. Οὕτω δὲ εἰσήγαγον μεγάλας μεταρρυθμίσεις ἐν τῷ τρόπῳ τοῦ ὀργόνει τὴν γῆν, τοῦ θερίζειν τοὺς δημητριακοὺς καρπούς καὶ μάλιστα ἐν τῇ καλλιεργήσει τῶν καρποφόρων δένδρων καὶ ἰδίως τῆς ἀμπέλου. Ὡσαύτως δὲ λέγεται ὅτι αἱ Κορσικανίδες ἔμαθον παρὰ τῶν Ἑλληνίδων πῶς νὰ ὑψίζουσι πολλὰ εἶδη ὑφασμάτων, ἀγνώστων μέχρι τότε ἐν Κορσικῇ, πῶς νὰ διατηρῶσι καλῶς καὶ χρησιμοποιοῦσι τὸ χοιρινὸν κρέας καὶ ἄλλα τρόφιμα. Ἐπίσης δὲ καὶ ἡ ἀνακάλυψις τοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα Mousse de Corse γνωστοῦ ἐν τῇ θεραπευτικῇ ἀνθελμινθικοῦ φαρμάκου ἀποδίδεται τοῖς Ἕλλησι τούτοις. (Βλέπε *Nouveau Dictionnaire de Médecine et de Chirurgie pratiques*, dirigé par le Dr Jaccoud Paris 1865. Tom II. pag. 554.) Τὸ φάρμακον τοῦτο οἱ μὲν Ἕλληνες τὸ ὀνομάζουσι *λεμιθόχορτο*, οἱ δὲ Κορσικανοὶ *erba marina*.

Ἐν τούτοις οἱ γείτονές των Κορσικανοὶ, καὶ ἰδίως οἱ κάτοικοι τοῦ Βίκου, οὐδόλως ἦσαν εὐχαριστημένοι ἀπὸ τὴν παρουσίαν τῶν Ἑλλήνων. Εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τοὺς ὑπέλαβον ὡς κατακτητὰς τῶν γαιῶν των καὶ ὡς τοιοῦτους πάντοτε τοὺς ὑπέβλεπον καὶ τοὺς κατεδίωκον. Ἦδη δὲ πρὸ

της Κορσικανικής επανάστασης, τρεις άπεπειράθησαν να επιτεθώσι κατ' αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς τρεῖς ταύτας φορὰς ἀνεχώρησαν ἀπρακτοί.

Μὲ τοὺς λοιποὺς δὲ Κορσικανοὺς ἤδη ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἤρχισαν νὰ συσχετίζονται καὶ νὰ συμφιλιώνονται οὕτως, ὥστε καὶ συντέκνους νὰ κάμωσιν ἐξ αὐτῶν. Κατὰ δὲ τὴν μαρτυρίαν τοῦ παπᾶ-Νικολάου, οἱ Κορσικανοὶ ἠθέλησαν καὶ διὰ συνοικεσιῶν νὰ ἐνωθῶσι μὲ τοὺς Ἕλληνας, ἀλλὰ οἱ Ἕλληνες δὲν τοὺς καταδεχτῆκαν νὰ ἐνώσουν τὸ αἷμά τους μὲ αὐτούς.»

Τοιοῦτοτρόπως ἐζήσαν οἱ Ἕλληνες ἐν Παομίᾳ μέχρι τοῦ 1729, τουτέστι μέχρι τῆς ἐνάρξεως τῆς μεγάλης Κορσικανικῆς επανάστασης. Διετέλεσαν δὲ μέχρι τῆς ἐποχῆς ταύτης Διοικηταί, ἢ, καθὼς λέγει ὁ παπᾶ-Νικόλαος, *Ντιρετόροι* Γενουήνσιοι ἢ Κορσικανοὶ ἐν Παομίᾳ οἱ ἀκόλουθοι :

1. Καπετὰν Ἰσιδώρος Μπιάνκος [Isidore Bianchi] ἀπὸ τὴν Κόγγα
2. Κολονέλος Μπούτης [Colonel Butti]
3. Φαμπρίτσιος Ἰουστινιανός [Fabrice Giustiniani]
4. Νικόλος Κεντηρίωνας. [Nicolas Centurione]
5. Κόσμος Ἰουστινιανός. [Côme Giustiniani]
6. Μπενέδεττος Ἀνδρέας [Benoit Andrea]
7. Ἰωάννης Τομάζος Παχιανός [Jean-Thomas Pachiani]
8. Βαρβολομαῖος Ντὲ Φράγκη. [Barthelemy de Franchi]
9. Ὀττάβιος Τζούβο [Octave Giovo]
10. Ὁράτσιος Ἰουστινιανός. [Horace Giustiniani]
11. Παῦλος Βαπτίστας Φιέσκο. [Paul-Baptiste Fieschi]
12. Φελίξ Ἰμπεριάλης [Felix Imperiale]
13. Ἰωσήφ Κεντηρίωνας [Joseph Centurione]
14. Φίλιππος Σπινιόλας. [Philippe Spinola]
15. Ἰερώνυμος Παρτονοπαῖος. [Jérôme Partenopio]
16. Ἰωάννης Βερνάρδος Σένας. [Jean-Bernard Segni]
17. Κόσμος Κλαβαρινός [Côme Chiavarini]
18. Ἰωσήφ Κεντηρίωνας [Joseph Centurione]
19. Δομίνικος Ρένας. [Dominique Arena]
20. Ἰωαννέτης Μπογιάνος [Giannettino Bozziano]
21. Ἰωάννης Βαπτίστας Κλαβαρινός. [J. B. Chiavarini]
22. Γεώργιος Δόριας [Georges Doria]
23. Φραντσέσκο Μαρία Μπογιάνος. [F. M. Bozziano]
24. Ἰερώνυμος Παρτονοπαῖος. [Jérôme Partenopio]
25. Ἰωάννης Νικόλως Σπερόνης. [J. N. Sperone]
26. Ἰωσήφ Κεντηρίωνας. [Joseph Centurione]
27. Ἰερώνυμος Ντὲ Φράγκη. [Jérôme de Franchi]
28. Ἰάκωβος Κεντηρίωνας. [Jacques Centurione]

Τὸν κατάλογον τοῦτον ἀντέγραψα ἐκ τοῦ χειρογράφου τοῦ παπᾶ-Νικολάου. Ἐκαστος δὲ τῶν ἀνωτέρω Διοικητῶν διόκησε τὴν Παομίαν ἐπὶ δύο ἔτη.

Σ'

ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΛΑΜΒΑΝΟΥΝ ΤΑ ΟΠΛΑ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΩΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΩΝ ΚΟΡΣΙΚΑΝΩΝ.

Κατὰ τοὺς χρόνους τούτους συνέβη ἡ μεγάλη Κορσικανικὴ ἐπανάστασις δι' αἰτίαν τοιαύτην. Οἱ εἰσπράκτορες τῶν φόρων ἐφάνησαν

σκληροὶ κατὰ τινῶν πτωχῶν· τοῦτο δὲ καὶ μόνον ἤρχεσεν ὅπως ὅλη ἡ νῆσος τεθῆ ἐπὶ ποδός κατὰ τοῦ Γενουηνιακοῦ δεσποτισμοῦ. Προφανῶς δὲ ἡ αἰτία ὑπῆρξε μικρὰ καὶ ἡ συνέπεια μεγάλη. Ἄρα δὲν ἦτο αὕτη ἡ κυρίως αἰτία τῆς γενικῆς ἐξεγέρσεως τῶν Κορσικανῶν. Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι οἱ Κορσικανοὶ ἐζήτουν τὴν ἀνεξαρτησίαν των.

Τὸ σύνθημα τῆς επανάστασης, κατὰ τὸν παπᾶ-Νικόλαον, ἐδόθη ἀπὸ τοὺς κατοικοὺς τοῦ Ρουστίνου, οἵτινες, λαβόντες τὰ ὄπλα τῶν εἰσπρακτόρων τῶν φόρων, τοὺς ἐξεδιώξαν. Περί τούτους δὲ συνήχθησαν καὶ οἱ κάτοικοι πολλῶν ἄλλων χωρίων, οἵτινες ἀπεφάσισαν νὰ ὑπάγουν νὰ πατήσουν διάφορα Διοικητήρια, ἐν οἷς ἐφυλάττοντο ὄπλα, καὶ οὕτω νὰ ἐξοπλισθῶσιν. Οὕτω δ' ἤρπασαν τὰ ὄπλα ἐκ τῶν διοικητηρίων τῆς Κόρτης, τῆς Ἀλερίας, τοῦ Ρολιάνου καὶ τοῦ Βίκω, καὶ παρευθὺς ὤρμησαν καὶ κατὰ τῆς Βαστίας, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ εἰσπληθῶσιν ἐν τῷ φρουρίῳ.

Κατὰ τὸ παράδειγμα τούτων οἱ κάτοικοι τοῦ Νιόλου ἔδραμον κατὰ τοῦ Διοικητηρίου τῆς Παομίας νὰ λάβωσι τὰ ἐκεῖ φυλαττόμενα ὄπλα τῶν Ἑλλήνων, τὰ ὑποῖα ἤδη ὁ Διοικητῆς των τοῖς ἐνεπιστεύθη διὰ τὴν φύλαξιν τοῦ χωρίου των. Ἦλθον οἱ Νιολίται· ἐπετέθησαν κατὰ τοῦ Διοικητηρίου· πλὴν ὅμως οὐδὲν κατάρθωσαν, διότι ἠναγκάσθησαν νὰ ὑποχωρήσουν πρὸ τῶν ἐνόπλων Ἑλλήνων.

Ὀλίγον δὲ τι μετὰ ταῦτα, ὅτε διωρίσθη προσωρινῆ τῶν επαναστατῶν Κορσικανῶν Κυβέρνησις, οἱ κάτοικοι τοῦ Βίκω ἐθέωρησαν κατάλληλον τὸν καιρὸν νὰ ἐπιπέσουν κατὰ τῶν δῆθεν ἐχθρῶν των Ἑλλήνων, νὰ τοὺς ἐξοντώσουν καὶ νὰ διαρπάσουν τὰς περιουσίας των. Τὴν πρώτην λοιπὸν Αὐγούστου τοῦ 1730 ἐπετέθησαν κατ' αὐτῶν· ἀλλὰ, μετὰ πεισματώδη μάχην, ἠναγκάσθησαν νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὸ χωρίον των ἀπρακτοί.

Ἄλλ' ἡ ἡττὰ των αὕτη, ἀντὶ νὰ τοὺς ταπεινώσῃ καὶ τοὺς καθησυχάσῃ, ἐτι περισσώτερον τοὺς ἐξηγρίωσε διὸ καὶ τὴν 15 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς μετὰ περισσοτέρας δυνάμεως ἐφθασαν καὶ πάλιν πρὸ τῆς Παομίας. Τὴν φορὰν δὲ ταύτην τὸ μεγαλειότερον μέρος τοῦ ἐχθροῦ συνέκειτο οὐχὶ ἀπὸ κατοίκους τοῦ Βίκω, ἀλλ' ἀπὸ ἄλλους Κορσικανούς. Μετὰ πολὺν ὅμως μάχην καὶ οὗτοι ἠναγκάσθησαν ν' ἀπέλθωσιν ἀπρακτοί.

Μετὰ τινα χρόνον ἡ Δημοκρατία τῆς Γενούης ἐστειλεν εἰς Κάλβι τῆς Κορσικῆς τὸν Ἰερώνυμον Βενερόζον, ἄνδρα γνωστὸν ἐν Κορσικῇ ἐπὶ ἀγαθότητι, ἐπιφορτισμένον νὰ καταπραύνη τὴν ἐπανάστασιν διὰ παραχωρήσεων καὶ ἄλλων συμβιβαστικῶν μέσων. Οὗτος, μένων ἐν Κάλβι, ἠλάττωσε σημαντικῶς τοὺς φό-

ρους καὶ προσεκάλει τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν ἐπαρχιῶν νὰ πληροφορηθῆ περὶ τῶν παραπόνων των. Ὅτε δὲ ἠρώτησε καὶ τοὺς Ἕλληνας ἂν εἶχον κανέν παράπονον νὰ τῷ ἐκφράσουν, εἰκείνοι τῷ εἶπον ὅτι οἱ κάτοικοι τοῦ Βίκω τοὺς ἔκαυσαν τοὺς μύλους των. Τότε δ' ὁ ἀπεσταλμένος οὗτος ὑπεχρέωσε τοὺς κατοίκους τοῦ Βίκω νὰ ἀνοικοδομήσουν τοὺς μύλους τῶν Ἑλλήνων.

Μετ' ὀλίγας ὅμως ἡμέρας οἱ κάτοικοι τοῦ Βίκω, ἀντὶ ν' ἀνοικοδομήσουν τοὺς μύλους τῶν Ἑλλήνων, ἠτοιμάζοντο καὶ πάλιν νὰ ἐπιπέσωσι κατ' αὐτῶν. Τὴν εἶδησιν ταύτην ἀμέσως οἱ Ἕλληνες μετέδωκαν εἰς τὸν ἐν Κάλβι Βενερόζον καὶ εἰς τὸν ἐν Αἰακκίῳ Κάμιλλον Δόριαν. Εὐθύς δὲ μετὰ ταῦτα ὁ υἱὸς τοῦ Βενερόζου, ὀνόματι Ἰάκωβος, μὲ ἀπόσπασμα στρατιωτικῶν ἔδραμεν εἰς βοήθειαν τῶν Ἑλλήνων. Ὡσαύτως δὲ διὰ τὸν αὐτὸν σκοπὸν ὁ Κάμιλλος Δόριαν, ὑπὸ τὸν ἀξιωματικὸν Καπετὰν Κιεζίνον, ἔπεμψεν ἑκατὸν πενήντα στρατιώτας. . . . Τὴν φορὰν ταύτην οἱ Κορσικανοὶ ὑπέστησαν μεγάλας ζημίας, ἀλλ' ἐκ μέρους τῶν Γενουηνσιῶν στρατιωτῶν μόνον, διότι οἱ Ἕλληνες μέχρι τούδε δὲν εἶχον τὴν ἄδειαν νὰ φονεύσιν ἀτιμωρητῆ.

(Ἔπεται συνέχεια)

N. B. ΦΑΡΑΥΣ

ΣΤΡΕΒΛΩΘΕΙΣΑ ΥΠΑΡΞΙΣ

Διήγημα.

[Ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ τοῦ Rudolph Lindau]

[Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμενον φύλλον.]

— Κύριε Κλάσεν, εἶπον· εἶνε πολὺ ἀργά. Ἡ ἱστορία σας μ' ἐνδιαφέρει ἀληθῶς ὑπερβολικά. Ἄλλ' ἔχω νὰ ἐπιχειρήσω αὐριον μακρὰν ὁδοπορίαν, καὶ ἤθελα νὰ σας παρακαλέσω νὰ μοῦ δώσητε τὴν ἄδειαν νὰ ἀποσυρθῶ. Ἐρχομαι ἐνίοτε εἰς τὴν πόλιν αὐτήν, ἀπαξ τοῦλάχιστον τοῦ ἔτους. Θὰ λάβω τὴν εὐχαρίστησιν, τὴν προσεχῆ φορὰν, νὰ σας ἐπισκεφθῶ, καὶ νὰ σας παρακαλέσω νὰ μοῦ συμπληρώσητε τὴν διήγησιν σας. Καὶ ἐγερθεὶς ἠτοιμαζόμενος ν' ἀποχαιρετίσω. Ἐδίστασα ὅμως, συναντήσας τὸ λυπηρὸν καὶ συγκινητικὸν βλέμμα, ὅπερ ἠένιζεν ἐπ' ἐμὲ ὁ Κ. Κλάσεν, βλέμμα παιδίου στερομένου αἰφνης μεγάλην προσδοκωμένην χαρὰν.

— Ὅχι μ' ἀφήσετε; ἠρώτησε ταπεινῇ τῇ φωνῇ.

— Εἶνε ἀργά, ἀπήντησα.

— Ἀλήθεια, εἶνε ἀργά! ἐπανάλαβεν ἀφηρημένος. Βίτα ἐστέναξε βαθέως καὶ προσέθηκε : Δὲν ὑποθέτω νὰ σας ἐνδιαφέρῃ ἡ ἱστορία μου. Ὅτι λέγω φαίνεται ἀπίθανον. Μ' ἀκροάζεσθε

καὶ σεῖς ἴσως ὅπως ἄλλοι πρὸ ὑμῶν· δὲν μὲ πιστεύετε . . .

— Βεβαιώθητε, κύριε Κλάσεν, ὑπέλαβον διακόπτων αὐτόν, ὅτι οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν δισταζῶ περὶ τῆς εὐλικρινείας σας.

Προσέκλινε περίλυπος καὶ ἀπήντησε :

— Ἰδοὺ ἡ διεύθυνσίς μου. Κατοικῶ εἰς τὴν ἐσοχὴν, ἐν τέταρτον τῆς ὄρας μακρὰν ἀπ' ἐδῶ. Οἱ ἀμαξηλάται γνωρίζουν τὸν δρόμον, καὶ κάθε παιδί ἔμπορεῖ νὰ σας δεῖξῃ τὴν Ἐπαυλίαν τῆς Νεότητος. Θὰ χαρῶ πολὺ νὰ σας δεχθῶ εἰς τὸν οἶκόν μου. Ἄν ὅμως ὁ καιρὸς σας δὲν σας ἐπιτρέπῃ νὰ μ' ἐπισκεφθῆτε, τηλεγραφήσατέ μου δύο λέξεις κ' ἔρχομαι ἐδῶ καὶ σας βλέπω. Κοιμῶμαι ἐδῶ τόσον συχνὰ ὥσον καὶ εἰς τὴν οἰκίαν μου σχεδόν. Εἰς τὴν ἐπαυλίαν μου εἶνε μεγάλη μοναξιά, ἐνῶ ἐδῶ ἔχω τὴν τύχην νὰ κάμνω πότε καὶ πότε καμμίαν γνωριμίαν. Πρὸ ἐτῶν ὅμως δὲν ἀπήντησα τόσον ἀξιαγάπητον συντροφίαν, ὡς τὴν ἰδικὴν σας· καὶ μοῦ εἶνε πραγματικὴ λύπη νὰ τὴν στερηθῶ πάλιν τόσον γρήγορα. Ἄλλὰ δὲν πρέπει νὰ ἤματι ἀδιάκριτος· δὲν θέλω νὰ σας κρατήσω. Ἀναβλεπόμεθα λοιπόν. Δὲν εἶνε ἀλήθεια; ἀναβλεπόμεθα.

Καὶ μοῦ ἔτεινε τὴν χεῖρα· ἀλλὰ τόσον ὀδυνηρὰν ἐγκαρτέρησιν ἐνεῖχε τῆς φωνῆς του ὁ τόνος καὶ τὸ ἦθος τῆς μορφῆς του, ὥστε δὲν ἠσθάνθη τὴν γενναϊότητα νὰ ἐμμεῖνω εἰς τὴν πρώτην μου ἀπόφασιν. «Ἡμπορῶ νὰ κοιμηθῶ αὐριον ἐντὸς τῆς ἀμάξης, διανοήθη· ἄς τοῦ χαρίσω τοῦ ταλαιπώρου καὶ τὸ ὑπόλοιπον τῆς νυκτός μου.»

— Κύριε Κλάσεν, ὑπέλαβον μεγαλοφώνως, εἶνε πολὺ κολακευτικὸν δι' ἐμὲ ὅτι ἡ συντροφία μου σας εἶνε εὐχάριστος. Δὲν δύναμαι νὰ σας ἐκφράσω ἄλλως τὴν εὐγνωμοσύνην μου, εἰμὴ παρακαλῶν σας νὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ μείνω ἀκόμη ὀλίγην ὥραν μαζί σας. Θέλετε;

Οἱ ὀφθαλμοὶ του ἤστραψαν ἐκ χαρᾶς.

— Ἄν θέλω; ἀνέκραξε. Καὶ τί ἄλλο θέλω, ἀξιότιμε φίλε μου; Μὴ μὲ θεωρήσετε ὡς φλυαρον, ὅστις τὸν πρῶτον ἄνθρωπον τὸν ὁποῖον ἀπαντᾷ κάμνει θῦμα τῆς φλυαρίας του. Ὅχι! Ὅτι μ' ἐλκύει πρὸς σας καὶ σας καθιστᾷ δι' ἐμὲ τόσον πολῦτιμον ἀκροατήν, εἶνε ἡ ἐμπιστοσύνη τὴν ὁποῖαν εἶχετε τὴν καλοσύνην νὰ μοῦ δεῖξετε. Δὲν εἶνε δυνατόν νὰ φαντασθῆτε πόσον εὐχάριστος εἶνε αὐτὸ δι' ἄνθρωπον μεμονωμένον, ἐνώπιον τοῦ ὁποῖου, καθ' ὅλον τὸν μακρὸν καὶ πολυτάραχον βίον του, πολλοὶ ἄνθρωποι παρηλθον, τῶν ὁποίων ὅμως οἱ πλείστοι τὸν μετεχειρίσθησαν μὲ δυσπιστίαν, ἄλλοι μὲ χλεύην καὶ ἐμπαιγμόν, καὶ ὀλίγοι μόνον, πολὺ ὀλίγοι, μὲ ἀληθῆ ἐκτίμησιν τῶν προτερημάτων του. Σας παρακαλῶ νὰ μοῦ δώσητε τὴν διεύθυνσιν σας ἀκριβῶς. Θ' ἀκούσετε ἀργότερα περὶ ἐμοῦ.

Ἐπιπορῶ ἴσως νὰ σὰς φανῶ ποτὲ χρήσιμος.

Τῷ ἔδωκα τὸ ἐπισκεπτήριόν μου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐσημειοῦτο ἡ διεύθυνσίς μου. Ἐκεῖνος δέ, στερεώσας μονὴν διόπτραν εἰς τὸν ὀφθαλμὸν του, καὶ λαβῶν οὕτω παράδοξον ἦθος κομψοῦτος μ' ὄλον αὐτοῦ τὸ γῆρας, ἀνέγνω μεγαλοφώνως τὴν διεύθυνσιν, ἵνα διορθώσω ἐδεχόμενον λάθος, καὶ ἐφύλαξεν ἀμέσως τὸ ἐπισκεπτήριον ἐντὸς κομψοτάτου χαρτοφυλακίου. Ἐπειτα μοὶ προσέφερε νέον σιγάρον, μὲ παρεκάλεσε διὰ φιλικῶν νεύματος νὰ καταλάβω τὴν προτέραν μου θέσιν, ἐκάθισε καὶ αὐτὸς ἀπέναντί μου, κ' ἐξηκολούθησε τὴν διήγησίν του.

«Μετέβην, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ πιστοῦ ὑπηρέτου μου, εἰς τὴν πατρίδα μου, καὶ ἐκατοίκησα τὴν οἰκίαν ὅπου εἶχον ἀποθάνει ὁ πατήρ μου καὶ ἡ μήτηρ μου, ὅπου κ' ἐγὼ εἶχον γεννηθῆ. Ἦτο πρὸ δεκαεπτὰ ἐτῶν ἀκατοίκητος· ἀλλ' ἡ ἀσθενοῦσα σύζυγός μου, ἥτις εἶχε μεγάλην τῶν κοσμικῶν πραγμάτων ἐμπειρίαν, εἶχεν ἐμπιστευθῆ τὴν οἰκίαν εἰς τὴν φροντίδα καὶ ἐπιστάσιαν δύο ἡλικιωμένων συζύγων, οἵτινες ἦσαν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν μας καθ' ὃν χρόνον ἔζων ἀκόμη οἱ γονεῖς μου. Μολονότι δὲ τὰ ἐπιπλα εἶχον ἀρκετὰ βλαφθῆ, εὗρον ὁμοῦς ἀρκετὰ δωμάτια καλῶς διατηρημένα, καὶ κατάρθωσα τῇ βοήθειά τοῦ ἐπιτηδείου ὑπηρετοῦ μου νὰ εὐτρεπίσω ἄνετον ὄπισσόν μου κατοικίαν. Ἐπανεῦρον καὶ τὸ χειρόγραφόν μου, τὸ ἀγαπητόν μου χειρόγραφον! Δὲν εἶχε μὲν δυστυχῶς προφυλαχθῆ τόσον ἐπιμελῶς, ὅσον ὅτε ἐπὶ αἰῶνας ὄλους τὸ εἶχον φυλάξει οἱ ἀπόγονοι τοῦ συγγραφέως· διότι καὶ τὸ χαρτίον εἶχε κιτρινίσει ἀκόμη περισσώτερον, καὶ ἡ μελάνη εἶχεν ὠχριάσει, καὶ σκώληκες εἶχον καταφάγει καὶ βλάψει τὰ φύλλα· ἀλλὰ δι' ἐμέ, ὅστις τὸ ἐγνώριζον ἀκριβῶς καὶ λεπτομερῶς, ἦτο πάντοτε εὐανάγνωστον καὶ ἀνεκτίμητον.

Πρώτη μου φροντίς ὑπῆρξε νὰ παραβάλω τὰς κυριωτάτας τῶν διατριβῶν καὶ συνταγῶν μὲ τὰ χειρόγραφα, τὰ ὅποια εἶχον γράψει ἐκ μνήμης ἐντὸς τῆς φυλακῆς μου. Παραδόξως δὲ ἐσυμφώνουν ἐντελῶς μὲ τὸ πρωτότυπον ὡς ἐγὼ ὑπέθετον. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν μὲ ἀνησύχησε διόλου. Ὅ,τι εἶχον γράψει ἐγὼ ἦτο τρόπον τινὰ ὑπαγόρευσις τοῦ συγγραφέως τοῦ χειρογράφου καὶ εἶχε τὴν αὐτὴν αὐθεντίαν, τὴν ὁποίαν εἶχε καὶ τὸ πρωτότυπον· ἦτο οὕτως εἰπεῖν σχόλιον, συμπλήρωμά του. Κατεσκεύασα ἐν χημείῳ, πολὺ πληρέστερον ἐκείνου τὸ ὅποιον εἶχα πρότερον καὶ ἤρχισα ἀμέσως τὴν κατασκευὴν τοῦ φαρμάκου τῆς νεότητος, τὸ ὅποιον εἶχα ἀνακαλύψει. Ἐζων ἤδη πρὸ τεσσαράκοντα πέντε ἐτῶν. Καὶ δὲν ἠσθκνόμεν μὲν ἀκόμη διόλου τὰς ἀσθενείας τοῦ γῆρατος, ἀλλὰ παρετήρουν ὅτι καὶ τὸ σῶμά μου καὶ ἡ διάνοιά μου εἶχον χάσει τὴν ἐλα-

στικότητα καὶ τὴν ἀνθηρότητα τῆς νεότητος, καὶ ἤθελα ν' ἀρχίσω τὸ ταχύτερον τὴν ἀνανέωσίν μου. Μετὰ ἐξάμηνον ἐργασίαν κατάρθωσα νὰ παρασκευάσω τὸ ἀνεκτίμητον ποτόν.»

Ἐδῶ ἐστάθη καὶ μὲ παρετήρησεν ὑπόπτως. Δὲν ἐκινήθη.

— «Εὐχαρίστως θὰ σὰς ἐχάριζον ἀπὸ τὸ ποτόν μου, εἶπεν ἡσύχως· ἀλλὰ δὲν θὰ σὰς ἐχρησίμευε· μόνον ἐμὲ δύναται νὰ ὠφελῆσῃ. Διὰ τὴν ἐνεργήσῃ τὸ φάρμακον ἀποτελεσματικῶς, ἀπαραίτητον εἶνε, πλὴν τῶν ἄλλων, νὰ ἀνακαλυφθῆ καὶ νὰ παρασκευασθῆ ὑπ' αὐτοῦ ἐκείνου ὅστις θὰ τὸ μεταχειρισθῆ. Ἄν τὸ πρᾶγμα δὲν εἶχεν οὕτως, ὅλος ὁ κόσμος θὰ ἤξευρεν ὅ,τι γνωρίζω ἐγὼ... διότι ἐγὼ δὲν εἶμαι ἐγωϊστής. Δυστυχῶς διὰ τὴν ταλαίπωρον πάσχουσαν ἀνθρωπότητα, μόνος ἐγὼ δύναμαι νὰ ὠφελῆθῶ ἀπὸ τὴν ἀνακάλυψίν μου.

— Ἐννοῶ, εἶπον.

Προσέκλινεν εὐμενῶς καὶ ἐξηκολούθησεν:

— Δὲν ἀπέκρυφα τὴν ἐνασχόλησίν μου, διότι ἡ μυστικότητα δὲν ἦτο ἀναγκαία. Ἡ οἰκογένειά μου ἦτο πολὺ γνωστὴ εἰς τὴν πόλιν Κ. Εὗρον δ' ἐκεῖ καὶ μερικοὺς παλαιούς συγγενεῖς, καὶ ἐσχηματίσθη τοιοῦτοτρόπως περὶ ἐμὲ κύκλος καλῶν φίλων. Διηγῆθη δὲ εἰς αὐτοὺς προθύμως ὅ,τι καὶ σεῖς μέχρι τοῦδε ἠκούσατε. Ἐβλεπον ὅτι κανεὶς δὲν μ' ἐπίστευε, ἀλλὰ τοῦτο ὀλίγον μ' ἐλύπει. Ἦρκει πρὸς ἐπιτυχίαν μου, ὅτι θετικῶς ἐγνώριζον ἐγὼ, παῖα ὑπῆρχεν ἐντὸς μου ἐκτακτος σοφία.

Τὴν 13 Ὀκτωβρίου, ἀφοῦ ἐώρτασα τὴν τεσσαρακοστὴν ἕκτην γενέθλιόν μου, ἤρχισα τὴν δίκαιάν μου. Παρετήρησα δὲ μετ' εὐχαριστήσεως ὅτι καθ' ἐκάστην ἐγινόμεν κατὰ μίαν ἡμέραν νεώτερος. Καὶ τὴν 13 Ὀκτωβρίου τοῦ ἐπομένου ἔτους ἠδυνήθη, πρὸς ἀπερίγραπτον χαρὰν μου, νὰ ἐορτάσω τὴν τεσσαρακοστὴν πέμπτην γενέθλιόν μου.

Τοιοῦτοτρόπως καθ' ἕκαστον ἔτος ἐσθυνα ἕνα χρόνον ἀπὸ τὴν ζωὴν μου. Νέα νεότης, νέα δυνάμεις εἰσῆρχοντο καθ' ἐκάστην εἰς τὴν ὑπαρξίν μου καὶ μὲ ἐπλήρουν ἀγαλλιᾶσεως, τὴν ὁποίαν οὐδεὶς θνητὸς δύναται νὰ φαντασθῆ.

Τὸν χειμῶνα τοῦ 1861 ἐγνώρισα εἰς τὴν πατρικὴν μου πόλιν μίαν νέαν κόρην δεκαπέντε ἐτῶν. Ἦτο τὸ χαριέστατον πλάσμα, τὸ ὅποιον ἤμπορεῖ κανεὶς νὰ φαντασθῆ· ἀνθηρὰ, εὐθυμὸς, ζωηρὰ, ὠραιότατη, καὶ τόσον ἐξυπνος, ὥστε πολλοὶ τὴν ἐθεώρουν ὡς αὐθάδη. Ἦτο κόρη ἐνὸς τῶν συμμαθητῶν μου, καὶ ἐπεσκεπτόμην συχνὰ τὸν οἶκον τῶν γονέων τῆς. Μέχρι πρὸ μικροῦ εἶχε ζῆσει πλησίον γραίας ἀτέκνου θείας τῆς, ἡ ὁποία τὴν εἶχεν υἱοθετήσῃ· ἀλλὰ μετὰ τὸν θάνατον τῆς συγγενοῦς αὐτῆς, ἥτις τῆς εἶχεν ἀφήσει μικρὰν τιμὴν περιουσίαν, ἐπέστρε-

ψεν εἰς τὴν πατρικὴν τῆς οἰκίαν. Ἦτο ἡ ἀγαπητή μου, καὶ ὠφελούμην ἀπὸ πάσαν περιστάσιν διὰ νὰ τῆς προζενήσω χαρὰν. Ἐβλεπον δὲ μὲ μεγάλην μου εὐχαρίστησιν, ὅτι μοῦ τὸ ἀνταπέδιδε διὰ παιδικῆς εὐγνωμοσύνης καὶ ἀφοσιώσεως.

Μίαν ἡμέραν, ἐνῶ ἐκαθήμεν πλησίον τῆς εἰς τὴν πατρικὴν τῆς οἰκίαν, μοῦ εἶπεν ἔξαφνα:

— Ἀλήθεια, κύριε Κλάσεν, ὅτι ἤρατε τὸ μέσον νὰ γίνεσθε κανεὶς πάλιν νέος, καὶ ὅτι καταγίνεσθε τὴν νῦν νὰ γίνεσθε καὶ σεῖς νέος;

— Ἐλένη! ἀνέκραξε μετὰ μομφῆς ἡ μήτηρ τῆς.

— Ἀφήσατε τὸ κορίτσι νὰ ὁμιλήσῃ, εἶπον ἐγὼ, καὶ στραφεὶς πρὸς τὴν κόρην, ἀπήντησα εἰς τὴν ἐρώτησίν τῆς:

— Μάλιστα, τὸ ἔχω αὐτὸ μέσον· ἀλλὰ διατί μ' ἐρωτᾶτε;

Ἐμειδίασε πονηρῶς καὶ μοῦ ἀπήντησεν:

— Ἀφ' οὗτου εἰμ' ἐδῶ, ἐσκέφθην πολὺ περὶ τοῦ μέλλοντός μου. Μίαν ἡμέραν θὰ νυμφευθῶ κ' ἐγὼ. Ἀλλ' ἀπὸ τοὺς νέους τοὺς ὁποίους βλέπω, δὲν μ' ἀρέσει κανεὶς τόσον ὅσον σεῖς. Πόσον ἐτῶν εἶσθε, κύριε Κλάσεν;

— Ἐγεννήθη, ἀπήντησα, πρὸ τεσσαράκοντα ἐννέα ἐτῶν, καὶ εἶμαι τὴν τεσσαράκοντα δύο ἐτῶν.

— Λαμπρά! ἐξηκολούθησε. Γενῆτε λοιπὸν ἐπτά ἐτη ἀκόμη νεώτερος· θὰ εἶσθε τότε τριάκοντα πέντε καὶ ἐγὼ εἰκοσιδύο ἐτῶν, καὶ τότε μὲ νυμφεύσεσθε.

— Ἐλένη! Ἐλένη! ἐφώναζε καὶ πάλιν ἡ μήτηρ τῆς.

Ἄλλ' ἐγὼ ἠγέρθη καὶ εἶπον ἐντόνως:

— Παρακαλῶ, παρακαλῶ πολὺ, ἀγαπητή μου φίλη, ν' ἀφήσετε τὴν κόρην σας νὰ ὁμιλήσῃ, ἔστω καὶ ἂν οἱ λόγοι τῆς δὲν συμφωνοῦν μὲ τὰς ιδέας καὶ τὰς ἐπιθυμίας σας.

Ἡ κυρία ἐστενοχωρήθη καὶ ἀπήντησεν:

— Ἡ Ἐλένη εἶνε ἀνόητη.

Ἐγὼ ἐστράφη τότε πρὸς τὴν νέαν, καὶ τὴν ἠρώτησα ἂν ὠμίλει σπουδαίως.

Ἐκύτταξε μειδιῶσα καὶ κάπως δειλὰ τὴν μητέρα τῆς, καὶ μοῦ ἀπήντησεν οικείως:

— Ὅταν γενῆτε τριάκοντα πέντε ἐτῶν, κύριε Κλάσεν, κ' ἐγὼ εἰκοσιδύο, τότε νυμφευόμεθα χωρὶς ἄλλο.

Ἐδραξα τότε τὴν χεῖρά τῆς καὶ εἶπον ἐπισημῶς:

— Σὰς θεωρῶ λοιπὸν ὡς μνηστήν μου.

Ἐπειτα ἐπλησίασα εἰς τὴν μητέρα, καὶ ἐπρόσθεσα:

— Μὲ τὴν συναίνεσίν σας, σεβαστὴ μου φίλη. Ἐκεῖνη δὲν ἀπήντησε τίποτε, ἀλλὰ καὶ δὲν ἀπέκρουσε τὴν πρότασίν μου. Εἶπε μόνον μετὰ μικρὸν:

— Ἐπτά ἐτη εἶνε μακρὰ προθεσμία· ἀργότερα πάλιν ὁμιλοῦμεν.

Τὴν ἐπαύριον μοῦ εἶπεν ἡ Ἐλένη:

— Χθὲς ἡ μαμά μ' ἐμάλωσε. Δὲν ταιριάζει, μοῦ εἶπε, εἰς μεγάλο κορίτσι νὰ ὁμιλῆ ὅπως σὰς ὠμίλησα. Ἄς ἀφήσωμεν ἐπὶ τοῦ παρόντος τὸ πρᾶγμα. Ἀλλὰ ἡ συμφωνία μας συμφωνία, κύριε Κλάσεν.

Τέσσαρα ἐτη παρήλθον, καὶ ἡ Ἐλένη ὠρίμασεν ὑπὸ τὰ ὄμματά μου εἰς περικαλλῆ νεανίδα. Ἦτο δεκαεπτά ἐτῶν. Ἀλλ' ἀπὸ τίνος χρόνου εἶχε γίνεσθε ἐκτάκτως σιωπηλὴ καὶ ἐπιφυλακτικὴ. Εἶχε μὲν πάντοτε φιλικὸν καὶ εὐμενὲς δι' ἐμὲ μειδιάμα, ὅσάκις μ' ἐβλεπεν, ἀλλ' ἀπέφευγε νὰ μένῃ μόνη μαζὴ μου, καὶ δὲν εἶχομεν πλέον τὰς οἰκειᾶς ἐκείνας συνομιλίας, αἱ ὁποῖαι ἦσαν ἄλλοτε τόσον συχναί.

Τί εἶχε συμβῆ; Ἐτυράννου τὴν κεφαλὴν μου νὰ τὸ εὖρω, καὶ ἤμην δυστυχέστατος, ὅτε μίαν ἡμέραν ὁ πατήρ τῆς Ἐλένης μοῦ ἀνήγγειλε δι' ὀλίγων ξηρῶν καὶ ψυχρῶν λέξεων, ὡς ἂν ἦτο τὸ πρᾶγμα ἐντελῶς ἀδιάφορον δι' ἐμέ, ὅτι ἡ κόρη του ἠρραβωνίσθη καὶ μετ' ὀλίγους μῆνας, τὴν προσεχῆ ἄνοιξιν, νυμφεύεται.

Ἀπέμεινα βωβός, κατάπληκτος, ἀλλὰ ἡσυχος· οὔτε λέξις, οὔτε νεῦμά μου ἐξεδήλωσε τὸν πόνον μου. Ὑπῆγα εἰς τὴν οἰκίαν μου, κ' ἐκρύβην εἰς τὸ δωμάτιόν μου, καὶ ἐκλαυσα. Ἡ ἐλεεινὴ μου ζωὴ παρήλθεν ὀλόκληρος ἐνώπιον τῆς σκοτισθείσης ψυχῆς μου, ὁ θάνατος τῶν γονέων μου, τῶν μόνων ὄντων, τὰ ὅποια μὲ εἶχον ἀγαπήσει· ὁ βραχὺς καὶ ἀτυχῆς μου γάμος· ἡ μακρὰ μου φυλάκις. Ἐσκέφθην, ἂν ἦτο τὸ κόπου ἄξιον νὰ γείνω πάλιν νέος, ἀφοῦ ἡ ζωὴ μου αὐτὴ ἐμαρτύρει πόσον ὀλίγην χαρὰν περιέχει ἡ νεότης τοῦ ἀνθρώπου. Ἐφθασα σχεδὸν εἰς τὴν ἀπελπισίαν. Δὲν ἦτο ἄρα προτιμότερον ν' ἀποθάνω, ἢ νὰ παρατείνω τὴν ζωὴν, ἡ ὁποία οὐδεμίαν μοῦ ὑπέσχετο εὐχαρίστησιν; Ἐτυχῶς ἔπεσε τὸ βλέμμα μου εἰς τὸ χειρόγραφον, τὸ ὅποιον ἔκειτο ἐπὶ τῆς τραπέζης μου. Πόσον εὐγλώττως μ' ἐφάνη ὅτι ἐλαμψαν εἰς τὰ ὄμματά μου τὰ παλαιὰ καὶ ὠχρὰ του γράμματα! Ἡ θεία σοφία, τὴν ὁποίαν μὲ εἶχον διδάξει, ἔχυσε πάλιν εἰς τὴν καρδίαν μου τὴν εἰρήνην ἐκείνην καὶ τὴν γαλήνην, τὴν ὁποίαν μόνον οἱ ἀθάνατοι ἀπολαμβάνουσι. Τί ἐσήμαινε στιγμιαία ὀδύνη δι' ὄν, τὸ ὅποιον εἶχε τὴν δύναμιν νὰ προστάξῃ τὸν χρόνον νὰ σταματήσῃ ἢ καὶ νὰ ὀπισθοδρομήσῃ; Ἐμειδίασα διὰ τὴν ἀδυναμίαν, ἥτις μὲ εἶχε καταλάβει, καίτοι ἰσχυρότερον, δυνατώτερον, σοφώτερον παρά ποτε.

Ἀλλ' ἡ γενέθλιός μου πόλις ἀπώλεσε πᾶν θέλγητρον δι' ἐμέ. Δὲν ὠργίσθη κατὰ τῆς Ἐλένης· ἦτο ἀναξία τῆς ὀργῆς μου. Ἀλλὰ δὲν ἤθελον πλέον νὰ τὴν συναντήσω. Τρεῖς δὲ ἡμέ-

ρας, ἀφ' οὗτου μοι ἀνηγγέλθησαν οἱ ἀρραβῶνές της, ἐγκατέλειψα διὰ παντός τὴν Κ.

Ὁ Κ. Κλάσεν ἐσταμάτησεν ἐπὶ μικρόν, ὡσεὶ θέλων νὰ συναγάγῃ τὰς ἰδέας του. Ὅτε δὲ παρετήρησεν ὅτι ἐθεώρουν τὸ ὠρολόγιον μὲ κεκμηκότας ὀφθαλμούς, εἶπε:

— Λάβετε ἀκόμη ὀλίγα λεπτά ὑπομονήν. Ἡ ἱστορία μου ἐτελείωσε.

Εἶτα δ' ἐξηκολούθησεν ἑμιλῶν ταχέως, οἷον φοβούμενος μὲ ἀποκάμῃ ἢ προσοχῇ μου πρὸ τοῦ τέλους τῆς διηγήσεώς του.

— Δύο ἔτη τότε ζῶ ἐντελῶς ἄσχετος πλησίον τῆς Β. Ἡδυνήθη νὰ ἐξακολουθήσῃ ἡσύχως τὰς μελέτας μου, καὶ νὰ κάμω νέας, λαμπρὰς ἀνκακλώσεις. Ἐλαβον ἐπομένως ἀπόφασιν, ἢ ἧποια ἔχει δι' ἐμὲ ὑψίστην σημασίαν. Κατάρθωσα τὸ ποτόν τὸ ὅποιον παρασκευάζω νὰ τὸ συμπεκνώσω εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε νὰ εἰκοσαπλασιάσω τὴν δύναμίν του. Δὲν τὸ μετεχειρίσθη ἀκόμη ὑπὸ τὴν νέαν του μορφήν, διότι πρὸς ἐπιτυχῆ χρῆσιν πρέπει νὰ περιμείνω μερικὸς εὐνοϊκούς ἀστερισμούς. Ἀλλὰ τὸ ἐρχόμενον ἔτος θὰ πῶ ἀβλαβῶς τὸ δυνατόν ποτόν, τὸ ὅποιον θὰ ἐφόνευεν οἰονδήποτε ἄλλον. Θὰ τὸ κάμω, διότι... σκοπός μου εἶνε...

Ἡγέρθη, ἔκυψε πρὸς ἐμὲ καὶ εἶπε, βραδέως ψιθυρίζων, ἀλλὰ τονίζων ἐκάστην λέξιν:

— Σκοπός μου εἶνε νὰ ὀπισθοδρομήσω τὴν ζωὴν μου, ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερα, μέχρι τῆς γεννήσεώς μου.

Μ' ἐθεώρησεν ἐπὶ μακρόν, καὶ ἐξηκολούθησε περίλυπος, ταπεινῆ τῆ φωνῇ:

— Ἐνόησα κάλλιστα, ὅτι ἡ σημερινή μου ὑπαρξίς θὰ ἔμενεν ὅπως δῆποτε ἐλεεινή. Τὰ φρικτὰ μου παθήματα, αἱ λυπηραὶ μου ἀναμνήσεις, τὰς ὁποίας ἀδύνατον εἶνε νὰ διώξω ἀπὸ τὴν ψυχὴν μου, θὰ μοῦ ἐφαρμάκευον πᾶσαν χαράν, ἐνόσω θὰ ἔφερον τὸ φορτίον τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου. Ἐνόσω ζῶ τὴν σημερινήν μου ζωὴν, δὲν δύναμαι νὰ ἐξαλείψω ὅτι ἐπὶ δεκαεπτὰ ὅλα ἔτη μὲ ἀφῆκαν νὰ τήκωμαι ἐντὸς εἰρητῆς, ὅτι μὲ ἠπάτησαν καὶ κακομετεχειρίσθησαν ὡς οὐδέποτε ἄνθρωπον. Ὅλα αὐτὰ πρέπει νὰ ἀφαιρεθῶσι, νὰ ἐκλείψωσι ἀπὸ τὴν ζωὴν μου, διὰ νὰ δυνθῶ νὰ ζήσω πάλιν ἡσυχος καὶ εὐτυχῆς. Διὰ τοῦτο...»

Καὶ ἀνακλαθῶν πάλιν τὸ ἐπίσημον ἐκεῖνο ἦθος, δι' οὗ μοι ἀνεκοίνωσε πρὸ μικροῦ ὅτι ἐσκόπει νὰ ὀπισθοδρομήσῃ τὴν ζωὴν του μέχρι τῆς γεννήσεώς του, προσέθηκε:

— Διὰ τοῦτο θέλω νὰ ἐπανάθω εἰς τὴν κοίτην, καὶ ὡς νεογέννητος ἢ μάλλον εἰπεῖν ὡς ἀναγεννηθεὶς ν' ἀρχίσω νέαν ζωὴν.

Ἐρῶθη δὲ ταῦτα λέγων καὶ μὲ προσεῖδεν ἀνήσυχος.

— Πιστεύετε, ὅτι θὰ ἐπιτύχω; ἠρώτησεν.

Ἡ θὰ μ' ἐμπαιξέτε καὶ σεῖς ὅπως ἄλλοι, εἰς τοὺς ὁποίους ἐνεπιστεύθη, ὅπως εἰς σὰς;

— Ὅχι, κύριε Κλάσεν, ἀπήντησα. Βεβαιωθῆτε, ὅτι δὲν σὰς ἐμπαιξῶ, οὔτε θὰ σὰς ἐμπαιξῶ ποτέ. Εὐχομαι δὲ τούναντίον νὰ ἐπιτύχωσι τὰ πολὺ περιέργα πειράματά σας.

Τόσον τὸν συνεκίνησαν οἱ λόγοι οὗτοι, οὗς ἐπρόφερον ἡσυχως καὶ σοβαρῶς ἐν εἰλικρινεῖ συμπαθείᾳ, ὥστε οἱ ὀφθαλμοὶ του ἐπληρώθησαν δακρύων.

— Δὲν θὰ λησμονήσω ποτέ, ὅτι δὲν μοῦ εἰδείξατε ἀμφιβολίαν, εἶπε. Μοῦ δίδετε νέον θάρρος. Εἶμαι φίλος σας δι' ὅλην σας τὴν ζωὴν. Μὴ μὲ λησμονήσετε. Ἐγὼ θὰ σὰς ἔχω πάντοτε εἰς τὸν νοῦν μου.

Ἡγέρθη καὶ ἐγὼ καὶ ἔπεινα πρὸς αὐτὸν τὴν χεῖρα, πρὸς ἀποχαριτισμόν. Ἐδράξεν αὐτὴν διὰ τῶν δύο του χειρῶν, τὴν ἐσφιγξεν ἐγκαρδίως καὶ εἶπε:

— Ἀναβλεπόμεθα, ἀγαπητέ μου, ἀξίότιμη φίλε. Εὐχαριστῶ διὰ τὴν πίστιν σας. Εὐχομαι νὰ δυνθῶ νὰ σὰς ἀποδείξω καὶ πάλιν πόσον εὐγνωμονῶ διὰ τὴν ἀγαθότητά σας. Ἐλπίζω νὰ τὸ κατορθώσω. Μὴ λησμονήσετε τὴν διεύθυνσίν μου. Ἀρῆς Κλάσεν, Ἐπαυλις Νεότητος, πλησίον τῆς Β. — Ἀναβλεπόμεθα.

Ε'

Διαρκῶντος τοῦ ἐπομένου ἔτους ἔλαβον διαφόρους μακρὰς καὶ πῶς συγκεχυμένους ἐπιστολάς τοῦ φίλου μου. Εἶχον κερδήσει, φαίνεται, τὴν καρδίαν του διὰ τῆς προσοχῆς μεθ' ἧς εἶχον ἀκροασθῆ αὐτόν, διότι ἐπανειλημμένως μὲ ἐβεβαίον περὶ τῆς φιλίας καὶ εὐγνωμοσύνης του, καὶ μὲ παρεκάλει, δι' ἐκάστου γράμματός του, νὰ μὴ λείψω νὰ τὸν ἐπισκεφθῶ ἐπὶ μικρόν, ἂν τυχὸν μ' ἔφερον ὁ δρόμος μου πρὸς τὸ Β. Μόλις τὸ ἐπόμενον ἔτος περὶ τὰ Χριστούγεννα κατάρθωσα νὰ ἐκπληρώσω τὴν ἐπιθυμίαν του.

Εὐρον ὅτι ὁ Κ. Κλάσεν εἶχε μεγάλως γηράσει κατὰ τοὺς 14 μῆνας, καθ' οὓς δὲν τὸν εἶχον ἰδεῖ. Ἐπειδὴ δὲ μοι ἦτο γνωστὴ ἡ ἐποχὴ τῆς γεννήσεώς του, εὐκόλως ὑπελόγησα, ὅτι μόλις ἦτο ἐξήκοντα ἔτων. Καὶ ὅμως ἐφαίνετο ὀγδοηκοντούτης κατῆσχος, ἀσθενής, ἀδύνατος. Ἐπροξένει δὲ ἡ θεὰ του λυπηρὰν ἀλλὰ καὶ κωμικὴν συγχρόνως ἐντύπωσιν, διότι ἡ ἐνδυμασία του καὶ ὄλον αὐτοῦ τὸ ἐξωτερικὸν ἀπετέλει χονδροειδῆ καὶ ἀπότομον ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ἐτοιμόρροπον σῶμά του. Ἦτο ἐνδεδυμένος ὡς νεαρός μαθητής, ἀδύνατος δὲ νὰ φαντασθῆ τις οἰκτρότερον τι καὶ γελοϊότερον τῶν λιποσάρκων κνημῶν του, καλυπτομένων ὑπὸ ποικιλοχρῶμων κνημίδων, ὑπὸ κοντάς, μέχρι γόνατος, ἀναξυρίδας. Εὐρὺ κατάλευκον περιτραχήλιον, καλύπτει τὸ περιλαίμιον κοντοῦ κολοβίου καὶ μεταξωτὸν

χρωματιστὸν λαιμοδέτην, δεδεμένον ὡς ὁ τῶν ναυτῶν, ἀπεκάλυπτε τὸν ἰσχνόν καὶ πλήρη τενόντων τράχηλόν του, τράχηλον μαδημένης ἀλεκτορίδος, καὶ κατεδείκνυεν ἐτι ἀπαισιώτερον τὸ κίτρινον καὶ ρικνὸν αὐτοῦ πρόσωπον.

Μὲ προσηγόρευσεν ἐν μεγαλοφῶνῳ παιδικῇ ἀγαλλιάσει, καὶ προσεπάθησε νὰ σκιρτήσῃ περὶ ἐμὲ, ἀλλὰ προσέκοψε βαρὺς καὶ θὰ κατέπιπτε χαμαὶ, ἂν δὲν ἀντελαμβάνετο αὐτοῦ ὁ παριστάμενος πάντοτε ὑπῆρέτης. Εἶτα μὲ ὠδήγησεν εἰς τὸ δωμάτιόν του, ὅπερ ἦτο πλήρες παιγνίων, ὅποια ἀσμενίζουσι τὰ δεκαετῆ παιδιά, κατόπιν εἰς τὸ χημικόν του ἐργαστήριον, ὅπου ἀπήντησα ὥρῃν τινα καὶ σιωπηλὸν νέον, ὃν μοῦ παρουσίασεν ὡς βοηθόν του, καὶ τέλος εἰς τὸ σπουδαστήριόν του, ὅπως ἰδῶ τὸ πολύτιμον χειρόγραφον, εἰς ὃ ὤφειλεν ὄλην του τὴν σοφίαν. Τὸ ἐθάψευσεν ἠπίως διὰ τῆς χειρός, ὡς ἂν ἦτο ζῶν τι, καὶ μοι ἔδειξε διὰ τοῦ δακτύλου περιόδόν τινα, σημειωμένην ἐπὶ τῆς πρώτης εὐθὺς σελίδος: Est sal Sophorum, sine quo, quicumque operatur, est sicut Sagittarius, qui sine chorda sagittat. Τὸ χειρόγραφον ἐφαίνετο γηραιὸν καὶ σεβάσμιον καὶ ἂν δ' ἐτι ἐλησμόνουν ὅτι ὁ Κ. Κλάσεν πρὸ πολλῶν ἡδῆ ἔτων τὸ μετεχειρίζετο, ὤφειλον πάντοτε νὰ ἔμολογῆσω ὅτι ὁ κατασκευάσας αὐτὸ ἦτο βεβαίως ἐμπειρότατος τῆς νοθείας ἀρχαίων χειρογράφων.

Ὅτ' ἐκαθήσαμεν εἰς τὴν τράπεζαν. ὁ ὑπῆρέτης ἔδесе περὶ τὸν τράχηλον τοῦ Κ. Κλάσεν μέγα χειρόμακτρον ἀναγκαιότατον ἄλλως, διότι αἱ τρίμουσαι χεῖρες τοῦ γέροντος ἀδεξιότατα κατάρθουν νὰ φέρωσι εἰς τὸ στόμα τὰ ὄψα, καὶ τὸ λευκὸν ὀθόνιον ταχύτατα κατεκλιδῶθη. Εἰς τοῦτο δὲ μετὰ πολλῆς του εὐχαριστήσεως μὲ κατέστησε προσεκτικὸν ὁ Κ. Κλάσεν.

Διαρκῶντος τοῦ γειύματος μοὶ διηγήθη, ὅτι ἀπὸ τριῶν ἡδῆ μηνῶν ἐλάμβανε τὸ ποτόν του συμπεπικνωμένον εἰς ἰσχυρότατον ἐκχύλισμα καὶ ὅτι, ὡς κ' ἐγὼ βεβαίως θὰ παρετήρησα, ἐπέτυχεν ἡδῆ διὰ τῆς μεθόδου αὐτῆς τὰ θαυμασιώτατα ἀποτελέσματα.

— Δὲν θὰ τὸ πιστεύσετε, εἶπεν. ἀλλὰ σὰς βεβαιῶ ὅτι κατάρθωσα τοὺς τελευταίους τρεῖς μῆνας νὰ γείνω κατὰ εἰκοσιπέντε σχεδὸν ἔτη νεώτερος. Τὰ παλαιὰ μου γενέθλια τόσον ταχέως ἐπέρχονται τώρα, τὸ ἐν μετὰ τὸ ἄλλο, ὥστε ἀπέκαμα πλέον νὰ τὰ ἐορτάζω. Χθὲς ἔγεινα ἐνδεκα ἔτων. Μὴ μὲ συγχάριτε, φίλε μου, διότι μετ' ὀλίγας ἡμέρας θὰ εἶχατε πάλιν νὰ μὲ συχαρῆτε διὰ τὸ δέκατον ἔτος μου. Ἐν μόνον ἤθελα πολὺ νὰ σὰς παρακαλέσω. Μοῦ κάμνετε τὴν χάριν νὰ δεχθῆτε τὴν πρόσκλησίν μου εἰς τὰ τελευταῖα ἢ μάλλον εἰπεῖν τὰ πρῶτα γενέθλιά μου; Ἡ ζωὴ μου τώρα θὰ ἔχῃ τὴν ἐξῆς πορείαν. Ἐντὸς σχετικῶς ὀλιγίστου χρόνου θὰ γείνω ἐνός μόνον ἔτους. Κατὰ τὸ τελευταῖον αὐ-

τό, τὸ πρῶτον δηλαδὴ, ἔτος τῆς ζωῆς μου θὰ ἔχω φυσικῶ τῷ λόγῳ ὅλας τὰς ιδιότητας ἐνός μικροῦ παιδίου, δὲν θὰ ἑμιλῶ, δὲν θὰ περιπατῶ, δὲν θὰ ἐννοῶ. Ἐλαβον ἀπὸ τοῦδε τὰ μέτρα μου, ὥστε νὰ μοῦ δοθῆ τότε τὸ ποτόν τόσον συμπεπικνωμένον, ὥστε τὸ ἀναίσθητον αὐτὸ ἔτος νὰ περάσῃ εἰς ὀλίγας στιγμὰς. Κατὰ τὴν βραχεῖαν αὐτὴν ἀλλὰ σπουδαιοτάτην διὰ τὸν φιλόσοφον περίοδον, πολὺ ἐπιθύμουν νὰ γνωρίζω ὅτι θὰ εἴθε πλησίον μου, ὥστε κατόπιν μετὰ τὴν ἀναγέννησίν μου — διότι καθ' ἣν στιγμὴν θὰ ἐξαφανισθῆ ἡ τελευταία μου ζωὴ, ἀρχίζω εὐθὺς τὴν νέαν — ν' ἀκούσω ἀπὸ τὸ στόμα σας κατὰ τῆς τρόπου ἐνήργησε τὸ φάρμακον ἐνῶ ἐκοιμάτο τὸ πνεῦμά μου. Τὴν πληροφορίαν αὐτὴν δὲν θ' ἀργήσω νὰ σὰς τὴν ζητήσω, διότι ἐφρόντισα περὶ ὅλων, οὐδ' ἐλησμόνησα, ὅτι ὡς νεογέννητον παιδίον θὰ ἤμην ἀνίκανος νὰ ἐννοήσω ὅτι σὰς ζητῶ, ἂν ἔμενα ὡς ὅλα τὰ βρέφη. Ἀλλ' ὁ εὐρὸν τὸ μυστικὸν τῆς ἐντὸς ὀλίγου χρόνου ἀνανεώσεως δὲν ἦτο δύσκολον νὰ μάθῃ τὴν τέχνην τοῦ νὰ γηράσκῃ γρηγορα. Τὴν ἔμαθον λοιπὸν καὶ αὐτὴν πολὺ εὐκόλως, καὶ ἐντὸς τοῦ ἐργαστηρίου μου εὐρίσκονται διάφορα φιαλίδια, μὲ ἀκριβεῖς ἐπιγραφὰς, περιέχοντα ὅλα τὰ φάρμακα, τὰ ὅποια πρέπει νὰ μοῦ δοθοῦν μετὰ τὴν ἀναγέννησίν μου, κατὰ τὴν περίοδον τῆς νηπιότητός μου. Διὰ νὰ ἐξασφαλίσω δὲ αὐστηρὰν ὑπακοήν εἰς ἐκτέλεσιν τῶν διαταγῶν μου, συνέταξα πράξιν συμβολαιογραφικὴν, τὴν ὅποιαν ἐγνωστοποίησα καὶ εἰς τὸν ὑπῆρέτην καὶ εἰς τὸν βοηθόν μου, καὶ διὰ τῆς ὁποίας ἐξασφαλίζω εἰς τὸν καθένα των δέκα χιλιάδας τάλληρα, πληρωτέα τὴν ἡμέραν καθ' ἣν θὰ ἐορτάσω τὸ δέκατον ὄγδοον τῆς ἀναγεννήσεώς μου ἔτος. Ὁ Βράουν καὶ ὁ βοηθὸς μου εἶνε ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι ἀγαποῦν τὰ χρήματα, καὶ δέκα χιλιάδες τάλληρα δι' αὐτοὺς εἶνε μέγα πρᾶγμα. εἶμαι δὲ τοιοῦτοτρόπως βέβαιος, ὅτι θὰ ἐκτελέσουν ἀκριβῶς τοὺς ὀρισμούς μου. Ἀλλὰ παρ' αὐτῶν δὲν δύναμαι νὰ περιμείνω τίποτε περισσότερον. Οἱ ἄνθρωποι δὲν ἔχουν τὴν ἀπαιτουμένην μόρφωσιν καὶ κρίσιν, διὰ νὰ παρατηρήσουν τὴν ἐπικειμένην μετάβασιν ἀπὸ τὴν παλαιὰν εἰς τὴν νέαν μου ζωὴν καὶ νὰ μοῦ ἐκθέσουν ἐν καιρῷ τὰ πρᾶγματα ἐπιστημονικῶς καὶ ἀξιοπίστως. Πρὸς τοῦτο ἐξέλεξα σὰς. Διότι, ἀφοῦ δὲν θὰ στερηθῶ μίαν στιγμὴν τὴν ἀτομικότητά μου, ἔχει μεγίστην δι' ἐμὲ σημασίαν νὰ μάθω κατόπιν ἐκ τῶν λόγων σας καὶ νὰ δυνθῶ νὰ ἐκτιμήσω πῶς εἶχον τὸ σῶμα καὶ τὸ πνεῦμά μου κατὰ τὴν μετάβασιν αὐτὴν, τὴν μοναδικὴν εἰς τὴν ἱστορίαν, ἀπὸ μίας εἰς ἄλλην γήνην ζωὴν. Κατὰ τοὺς ὑπολογισμούς, τοὺς ὁποίους ἔκαμα καὶ ἐξήλεγξα μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας, δύναμαι νὰ ἰσχυρισθῶ μετ' ἀπολύτου

βεβαιότητα, ότι εξ μήνας ακριβώς μετά τὸ τέλος τῆς παλαιᾶς μου ζωῆς θὰ ἐορτάσω τὴν δεκάτην ἡμέραν ἐπέτειον τῶν γενεθλίων μου. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς αὐτῆς παραιτῶ τὸ ποτόν τοῦ γήρατος, διὰ νὰ ζήσω ἐπί τινα ἔτη τὸν κοινὸν ἀνθρώπινον βίον· ἀλλὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐπεθύμουν νὰ σὰς ἰδῶ, διὰ νὰ ἀκούσω τὰς ἐντυπώσεις σας περὶ τῆς μυστηριώδους καὶ περιεργωτάτης φάσεως τοῦ βίου μου. Ἀξιότιμε, ἀγαπητέ μου, μόνη φίλε, τὸν ὅποιον ἔχω ἀκόμη εἰς τὸν κόσμον, μοῦ ὑπόσχεσθε νὰ δράμετε πρὸς ἐμέ, ὅταν σὰς μνησῶ ὅτι πρόκειται νὰ περάνω τὴν παλαιάν μου ζωὴν;

Μ' ἐθεώρει ἰκετεύων. Ἡτοιμαζόμενη δὲ νὰ εἶπω καί, χωρὶς νὰ θεωρήσω ἐνδομύχως σπουδαίαν τὴν ὑπόσχεσίν μου· ἀλλ' ὁ Ἄρῆς Κλάσεν ἦτο, ὡς καὶ μόνος ἐκαυχᾶτο, ἔξυπνος ἀνθρώπος, γνωρίζων τὸν τρόπον νὰ ἐπιτυχάνῃ πολλὰς τῶν ἐπιθυμιῶν του, καὶ ἤκιστα εὐαπάτητος.

— Ἄν θέλετε, ἐξηκολούθησε, νὰ μοῦ ὑποσχεθῆτε ὅ,τι θερμῶς σὰς παρακαλῶ, πρέπει νὰ μοῦ δώσετε τὸν λόγον τῆς τιμῆς σας, ὅτι θὰ ἐκτελέσετε τὴν ὑπόσχεσίν σας πιστῶς. Μόνον ὑπὸ τὸν ὄρον τοῦτον δύναμαι νὰ ἦμαι ἡσυχος, ἀπέναντι τοῦ ἐπικειμένου μεγάλου γεγονότος. Τὸ πρᾶγμα ἤρχισε νὰ μοῦ γίνεται κάπως σπουδαῖον.

— Εἶχα πολλὰς ἀσχολίας, ἀπήντησε· κατόπιν πολὺ μακρὰν τοῦ Β., καὶ ἐδίσταζον νὰ δώσω τόσον ἐπίσημον ὑπόσχεσιν.

Ὁ Κλάσεν διέγνω ἀμέσως τί συνέβαιναν ἐντός μου.

— Ἀγαπητέ μου φίλε, εἶπε, καὶ ἡ φωνὴ του εἶχε τι τὸ ἀπεριγράπτως συγκινητικόν, καὶ ἡ γηραιὰ ἐλεεινὴ του μορφή ἐξέφραζεν ἀπεγνωσμένην ἀμηχανίαν. Μὴ μοῦ ἀρνήθητε τὴν παράκλησίν μου. Ἄν ἐγνωρίζατε τί ὑποφέρω τὴν στιγμὴν αὐτήν, τί ὑποφέρω πρὸ μηνῶν! Ὡς δὲν εἶνε εὐκόλον νὰ ἀνακόψῃ τις τὴν φυσικὴν πορείαν τῆς ζωῆς, νὰ τὴν στενοχωρήσῃ, νὰ τὴν ἀναγκάσῃ νὰ τραπῇ πρὸς τὰ ὀπίσω. Ἡ φύσις ὀλόκληρος, πᾶν ὅ,τι ἀνθρώπινον ἐντός μου, ἐπανίσταται κατ' αὐτῆς τῆς ἀνηκούστου βίας καὶ ἀντιμάχεται μετὰ φοβερᾶς δυνάμεως. Τρώγονται, καίουν τὰ ἐντόσθιά μου, ἡ καρδία μου, ὁ ἐγκέφαλος μου, ὡς ἂν εἶχα ἐντός μου τὸ πῦρ τῆς κολάσεως. Δὲν λέγεται τὸ τί ὑποφέρω. Καὶ ὅμως, βλέπετε, δὲν παραπονῶμαι, μαιδιῶ μάλιστα. Διότι ἤξεύρω διατί πάσχω, ἤξεύρω ὅτι διὰ τῶν πόνων τοὺς ὁποίους ὑποφέρω ἐξαγοράζω νέαν, ὠραίαν, ἄλυπον ζωὴν. Μὴ μοῦ πικράνετε περισσότερο τὰς τελευταίας στιγμὰς τῆς παλαιᾶς μου ὑπάρξεως. Δύνασθε κατ' αὐτὰς νὰ μοῦ παράσχετε οὐράνιον γαλήνην, ἂν μοῦ ὑποσχεθῆτε τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς παρακλήσεώς μου.

Κάμετέ το, ὦ! κάμετέ το, καὶ θὰ σὰς τὸ ἀνταποδώσω, ἢ μᾶλλον, κάμετέ το χωρὶς ἐλπίδα ἀμοιβῆς καὶ θὰ εἶνε καλὴ, ἐλεήμων πράξις!

Ἄδύνατον μοῦ ἦτο ν' ἀντιστῶ εἰς τοιαύτην ἰκεσίαν.

— Σὰς δίδω τὸν λόγον μου, κύριε Κλάσεν, εἶπον ἐπισήμως, ὅτι ἅμα μὲ καλέσετε θὰ σπεύσω πρὸς ὑμᾶς.

Ἐδράζε τότε τὴν χεῖρά μου καὶ εἶπεν ἀπλῶς·

— Δὲν ἠπατήθητε περὶ ὑμῶν. Εἴθε φίλος μου. Σὰς εὐχαριστῶ.

Πρὶν ἢ καταλίπω τὴν ἐπαυλιαν, ἔσुरα κατὰ μέρος τὸν γηραιὸν ὑπηρέτην·

— Ὁ αὐθέντης σου δὲν μοῦ φαίνεται καλὰ, εἶπον. Μοῦ ὠμίλησε περὶ ἐνὸς δυνατοῦ ποτοῦ, τὸ ὅποιον ἐτοιμάζει ὁ ἴδιος καὶ πίνει. Μήπως ὁ δυστυχῆς ἐδηλητηριάσθη;

Ὁ ὑπηρέτης ἔσεισε τὴν κεφαλὴν καὶ ἀπήντησεν ἡρέμα·

— Ὁχι, δὲν ἐδηλητηριάσθη, ἀλλὰ τελειώνει γρήγορα. Τὸ ποτόν, τὸ ὅποιον βράζει εἰς τὸ ἐργαστήριόν του, εἶνε ἀβλαβές. Ὁ κύριος τὸν ὅποιον εἶδατ' ἐκεῖ πρὸ ὀλίγου εἶνε παλὺ καλὸς φαρμακοποιὸς καὶ δίδει εἰς τὸν Κ. Κλάσεν, ἀντὶ τῶν φοβερῶν δηλητηριῶν, τὰ ὅποια νομίζει αὐτὸς ὅτι βράζει καὶ πίνει, ἀβλαβεῖς οὐσίας καὶ ἔλαιον, μὲ τὰ ὅποια ἀναμιγνύει μάλιστα καὶ πρᾶκτικὰς σταγόνας, κατὰ παραγγελίαν τοῦ ἱατροῦ. Ἄλλ' αἱ δυνάμεις του καταναλώθησαν πλέον ὅλαι.

Ὁ πτωχὸς τοῦ ἐγκέφαλος, ὅστις δὲν ἡσύχασε πρὸ τριάντα ἐτῶν, ἀπέθανεν ἐπὶ τέλους ἀπὸ τὴν ἐργασίαν. Δὲν πιστεύω νὰ ζήσῃ περισσότερο τῶν δύο ἐβδομάδων. Τὸν λυποῦμαι πολὺ. Εἶμαι πρὸ τεσσαράκοντα περίπου ἐτῶν νοσοκόμος, καὶ ὑπηρετῶ τὸν κύριον Κλάσεν πρὸ εἴκοσι ἐτῶν. Εἶδα πολλοὺς παράφρονας, τοὺς πλέον ἐπικινδύνους καὶ τοὺς πλέον ἀβλαβεῖς. Ἄλλ' ἐξ ὅλων τῶν ἀρρώστων, τοὺς ὁποίους ἐγνωρίσα καὶ ἐπεριποιήθη, κανεὶς δὲν εἶχε τὴν ἀγαθότητα τοῦ κυρίου Κλάσεν. Ἀφότου μοῦ τὸν ἐνεπιστεύθησαν, τόσα ἔτη τώρα, μόνον μίαν φοράν τὸν εἶδα ἐξαγριωμένον· καὶ θὰ τὸ εἶχα μάλιστα λησμονήσει, ἂν δὲν μοῦ τὸ ἐνθύμιζεν ὁ ἴδιος, διότι ἔχει μνήμην ὡς ὀλίγοι ἀνθρώποι εἰς τὴν ἡλικίαν του. Δι' ὀλίγας δὲ μικρὰς ὑπηρεσίας, τὰς ὁποίας τοῦ προσέφερα κατὰ τὴν μακρὰν μας συμβίωσιν, μοῦ εὐγνωμονεῖ ἀκόμη σήμερον ὡς νὰ ἦτο χθές. Δὲν θ' ἀποκτήσω πλέον ποτὲ τόσον καλὸν κύριον ὡς αὐτόν, καὶ λυποῦμαι ἐκ βάθους ψυχῆς ὅτι θὰ τὸν χάσω!

Ἴσως ἦτο πραγματικῶς συγκινημένος ὁ Βράουν· ἀλλὰ τὸ ἀπολιθωμένον του πρόσωπον οὐδὲν ἐμαρτύρει. Συνειθίσας καθ' ὅλην του τὴν ζωὴν νὰ θεωρῇ ἀπαθῶς τὴν παραφροσύνην καὶ τὴν ἀθλιότητα, εἶχε ἴσως ἀποβάλλει τὴν δύ-

ναμιν νὰ ἐκφράζῃ διὰ τῆς μορφῆς του ὅ,τι ἠσθάνετο.

Τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου, δύο περίπου ἐβδομάδας μετὰ τὴν παρὰ τῷ Κ. Κλάσεν ἐπίσκεψίν μου, ἔλαβον, μὲν ἐπιστρέψας εἰς τῆς συνήθους διαμονῆς μου τὸν τόπον, τηλεγράφημα ἐκ Β., φέρον ὑπογραφήν Φράντς Βράουν, ὑπηρέτης τοῦ κ. Ἄρῆ Κλάσεν, καὶ περιέχον τὰ ἑξῆς·

Ὁ Κύριος Κλάσεν σὰς ζητεῖ. Ἄν θέλετε νὰ τὸν ἰδῆτε ζῶντα, παρακαλῶ νὰ σπεύσετε.

Ἐνθυμηθεὶς τὴν ἐπίσημον ὑπόσχεσιν, ἣν εἶχον δώσει εἰς τὸν ἀσθενῆ, ἀνεχώρησα ἀμέσως τὴν αὐτὴν ἑσπέραν εἰς Β. καὶ ἔφθασα ἐκεῖ τὴν ἐπομένην ἡμέραν, πρὸ μεσημβρίας.

Ὁ Βράουν εἰς ὃν εἶχον τηλεγραφῆσαι, μὲ ὑπεδέχθη εἰς τὸν σταθμόν. Ἡ πρώτη μου δὲ πρὸς αὐτὸν ἐρώτησις ἦτο, ἂν ὁ κύριος τοῦ ἔζη ἀκόμη.

— Ζῆ ἀκόμη, μοὶ ἀπήντησεν ὁ Βράουν, ἀλλ' ἀμφιβάλλω πολὺ ἂν θὰ περάσῃ τὸ βράδυ.

— Πῶς εἶνε;

— Οἱ πόνοι ὀλιγόστευσαν ἀπὸ χθές. Εἶνε ἡσυχώτερος καὶ ἔχει ὄλας τοὺς αἰσθησεις. Τὰς τελευταίας ὥρας πολλάκις σὰς ἐζήτησε. Ὡς, τί καλὰ ἐκάμετε καὶ ἤλαθε.

Ὅτε εἰσῆλθον εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ ἀσθενοῦς, ὅπου ἦσαν κλειστὰ τὰ παραπετάσματα, ἐπεκράτει δὲ ἡρεμὸν τι σκιάφως, εἶδον τὸν Κ. Κλάσεν, ἀγνωρίστον ἐκ τῆς ἰσχύτητος, κείμενον ἐπὶ τῆς κλίνης. Ἡ κεφαλή του δὲν ἦτο μεγαλύτερα τῆς κεφαλῆς παιδίου, αἱ δὲ λεπταί, ἀναιμοὶ καὶ λιποσαρκιοὶ χεῖρες τοῦμοιάζοντάς χεῖρας παλαιᾶς καὶ ξηρᾶς μουμίας. Ἡνοῖζε τοὺς ἐκ τῆς μικρότητος τοῦ προσώπου ὑπερμεγέθεις φαινόμενους ὀφθαλμούς του, καὶ μεγάλη ἐξ αὐτῶν ἤστραψε χαρὰ ὅτε μὲ ἀνεγνώριεν. Ἠρχισεν ἀμέσως ὁμιλῶν περὶ τοῦ παλαιοῦ ἐκείνου παράφρονος θέματος, ὅπερ τόσον καλῶς ἤδῃ ἐγνωρίζον, ἦτο δ' ἀληθῶς ἀπαίσιον ν' ἀκούῃ τις τὸν ἐπιθάνατον ἐκείνον λαλοῦντα διαρκῶς καὶ ἀμεταπτώτως περὶ τῆς γεννήσεώς του. Ἐλεγε δὲ πρᾶγματα, διὰ τὰ ὅποια θὰ μαιδιῶν βεβαίως, ἂν ὁ θάνατος δὲν εἶχε ἤδη τυπώσει τὴν ἀπαραγνώριστον καὶ φοβερῶς ἱεράν του σφραγίδα ἐπὶ τῆς οἰκτρᾶς μορφῆς, ἣν ἔβλεπον πρὸ ἐμοῦ.

— Εἶμαι παιδί ἀδύνατον, καὶ μὲν ἡμπορῶ νὰ ψελλίζω, εἶπε διὰ λεπτῆς καὶ ἐσβεσμένης φωνῆς.

Ἦτο δὲ τόσῳ ἀδύνατος, ὥστε μὲν διὰ πολλοῦ κόπου κατόρθου νὰ προφέρῃ ἐκάστην λέξιν. Ἐκ διαλειμμάτων ἐγκατέλειπον αὐτόν καὶ αἱ τελευταῖαι του δυνάμεις. Τότε δὲ κατέκειτο κλειστὸς ἔχων τοὺς ὀφθαλμούς, ἡχηρῶς δὲ καὶ ἐπιπόνως ἀναπνέων. Ἐκάστην αὐτοῦ ἀναπνοὴν

ὑπελάμβανον τὴν τελευταίαν, καὶ πολλάκις ἀπέτεινα ἐναγωνίον ἐρωτηματικὸν βλέμμα πρὸς τὸν ὑπηρέτην, ὅστις ἴστατο ἀκίνητος πλησίον μου καὶ παρετήρει τὸν θνήσκοντα.

Αἶφνης συνεστάλη ὀδυνηρῶς ἡ μορφή τοῦ ἀσθενοῦς. Ἐστέναζε μεγαλοφώνως, καὶ ἔφερε τὴν χεῖρά του πρὸς τὸ στήθος.

— Ποῦ ὑποφέρετε; ἠρώτησα, ἐλπίζων ὅτι ἡδυνάμην νὰ τὸν πρᾶνω κατὰ τι.

Ἄλλ' ὁ ἐγκέφαλος του ἔμεινε μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς λογικὸς ἐν τῇ χρονίᾳ του παραφροσύνῃ.

— Εἶνε αἱ πρώται ὠδίνες τῆς ἀναγεννήσεως, ἐψιθύρισε ἐπιπόνως.

Ἐπειτα βαθμηδὸν ἡσύχασε πάλιν, καὶ ἡ ἔκφρασις τῆς ὀδύνης ἐξέλιπεν ἐκ τοῦ προσώπου του. Ἄνοιξας δὲ τοὺς βαθεῖς καὶ μεγάλους τοῦ ὀφθαλμοῦ μ' ἐθεώρησε προσηνῶς.

— Ἐπέρασεν, εἶπε σιγᾶ.

Κ' ἔμεινεν ἐπὶ μακρὸν ἡσυχος, γαληνιαῖος μαιδιῶν.

Μετὰ ταῦτα ἤκουσα ἀκατανόητόν τινα ψιθυρισμόν, μεταβληθέντα βαθμηδὸν εἰς εἰρμὸν λέξεων ἀσυναρτήτων μὲν ἀκουομένων·

— Νύξ... βαθεῖα νύξ... λήθη...

Κ' ἐπῆλθε πάλιν παῦσις μακρὰ!

Αἶφνης ἤνοιξε διὰ μιᾶς τοὺς κεκμηκότας ὀφθαλμούς, καὶ εἶπε δι' ἐντόνου φωνῆς·

— Καὶ ἀπὸ τὴν νύκτα... ἀπὸ τὴν λήθη... ἔξυπνῶ εἰς νέαν ζωὴν. Jubente Deo lux apprehabit.

Μοὶ ἐφάνη τότε, ὅτι ἀδρανῆς τις χεὶρ ἤπλωσεν αἶφνης ἐπὶ τῆς νεκρομένης ἐκείνης μορφῆς λεπτόν τινα καὶ ὑγρὸν ἡμίχλης πέπλον, ὅφ' ὃν διεφάνησαν ἀπαλῶτεροι οἱ τραχεῖς καὶ γωνιώδεις αὐτῆς χαρακτῆρες. Οἱ ὀφθαλμοὶ ἀπέβαλον τὴν λάμψιν των, ἐσβέσθησαν, καὶ τὰ βλέφαρα κατέπεσαν βραδέως ἄτονα. Τὸ ἀσθενὲς καὶ ἄθλιον ἐκεῖνο σῶμα ἐπάλαισεν ἔτι ὀλόκληρον ὥραν πρὸς τὸν θάνατον. Ἐβλεπον, ἡσθάνομεν πῶς ἐνίκα οὗτος, βραδύς, ἀσφαλής, ἀνελετήμων. Αἱ χεῖρες ἐψυχράνθησαν, ἡ ἀναπνοὴ κατέστη βραχυτέρα, ταπεινότερα. Συνεστέλλοντό που καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ, τὸ στόμα... Ἄλλὰ καὶ οἱ σπασμοὶ οὗτοι ἐγένοντο σπανιώτεροι καὶ ἀσθενέστεροι, ἀνέμενον δ' ἐναγωνίως τὴν ἐπανάληψίν των. Ἄλλὰ τὰ διαλείμματα ἀπέβαινον βαθμηδὸν μικρότερα, μακρότερα... Αἶφνης ὠρθώθη περίτρομος. Μοὶ ἐφάνη ὡς ἂν εἶχον ἀποκοιμηθῆ, καὶ μ' ἐξύπνησέ τις ἀγροικῶς. Ὁ Ἄρῆς Κλάσεν ἦτο νεκρός.

Ἡ σελήνη εἶνε σύμβολον τοῦ ἔρωτος, ἐν διαρκεί αὐξομειώσει διατελοῦσα καὶ μὴ ἀναπέμπουσα ποτὲ σταθερὰν αἴγλην.

ΠΡΟΙΚΟΣΥΜΦΩΝΟΝ ΝΑΞΙΑΚΟΝ ΤΟΥ 1533

Τὸ κατωτέρω δημοσιευόμενον προικοσύμφωνον εὐρίσκεται ἐν τῷ ἀρχεῖῳ τῆς Ἐθνολογικῆς καὶ Ἱστορικῆς Ἐταιρίας τῆς Ἑλλάδος, φέρον ἐν τῷ καταλόγῳ τοῦ ἀρχείου καὶ ἐν τῷ φακέλῳ, ἐν ᾧ εἶνε κατατεταγμένον, τὸν ἀριθμὸν 2512, ἀνήκει δὲ εἰς τὰ ἐγγράφα τῶν νοταρίων τῆς νήσου Νάξου, ἀτινα ἀπέκτησε πρό τινος χρόνου ἡ Ἐταιρία καὶ κατέταξεν εἰς τὸ ἀρχεῖον αὐτῆς ὑπὸ τὸ ὄνομα Ναξιακὸν ἀρχεῖον. Εἶνε δὲ καὶ τὸ ἀρχαιότερον πάντων τῶν τοῦ ἀρχείου τούτου καὶ τὸ πρῶτον ἐν τῷ καταλόγῳ αὐτοῦ.

Τὸ ἐγγράφον διατηρεῖται καλῶς, ἔχει μόνον ὀπᾶς τινὰς σμικρὰς σχηματισθείσας ἐκ τῶν πτυχῶν τῆς διπλώσεως καὶ τῆς πολυχρονίου τριβῆς. Ἐν αὐτῷ αἱ λέξεις εἶνε ἄστονοι, καὶ κατὰ σειράν γεγραμμέναι ὡς ἐπροφέροντο· ὁ γραφεὺς αὐτοῦ δὲ φαίνεται ὅτι οὐδεμίαν εἶχε γνῶσιν ὀρθογραφίας, κεφαλαίων γραμμάτων καὶ διαχωρισμοῦ τῶν λέξεων ἀπ' ἀλλήλων. Σημειωτέον δὲ ὅτι εἰς τὰ νοταριακὰ ταῦτα ἐγγράφα τοῦ Ναξιακοῦ ἀρχείου ἔχνη ὀρθογραφίας καὶ εὐαναγνώστου γραφῆς ἀναφαίνονται μόνον εἰς τὰ συμβόλαια τὰ γεγραμμένα μετὰ τὸ ἔτος 1654, κεφαλαίων δὲ γραμμάτων χρῆσις μετὰ τὸ ἔτος 1658.

Εἰς τὸ δημοσιευόμενον προικοσύμφωνον διετηρήσαμεν πιστῶς τὴν γλῶσσαν, καὶ τὸν τύπον, ἐχωρίσαμεν δὲ μόνον τὰς λέξεις ὀρθῶς γράψαντες αὐτὰς διὰ τὸ εὐληπτον. Ἰδοὺ δ' ἐν παραδείγματι ἡ τάξις τοῦ κειμένου. Ἀντιγράφουμεν τὰς 5 πρώτας γραμμάς τοῦ ἐγγράφου:

ἰδωῶα χου α μι 15 33 ἀπριλιου — 26 καὶ ἰς στοποθεσιον του κινιδάρου καὶ ἰς τωνικο του κηγεοργιμανι εδεκη καταπαρισιας ενεπροστε μου τουπογραφοτος καὶ τωκατογεγραμενο μαρτιρο ἰλθασιν ἰσε σιθασι καὶ λω ἰς σιφονια ἰδιο μεριδες οκιγεοργος μανις καιαποτο αλο μερος ἰ κερα παδιὰ τουποτε μακαριτιπα ἰω σπανου...

Ἄρθογεγραμμένον δὲ τὸ προικοσύμφωνον καὶ διηρημένον εἰς παραγράφους ἔχει ὡς ἐξῆς

«Εἰς δόξαν Χριστοῦ ἀμήν. 1533, Ἀπριλίου 26 καὶ εἰς τοποθέσιον Κυνηδάρου¹⁾ καὶ εἰς τὸν οἶκον²⁾ τοῦ Κύρ Γεώργη Μανῆ, ἔδεκεῖ κατὰ παρρησίας ἐνέμπροσθε ἐμοῦ τοῦ ὑπογράφοντος καὶ τῶν κάτω γεγραμμένων³⁾ μαρτύρω, ἦλθασιν εἰς ἐσθασιν καὶ λόγους ἐσθασιν ἡ δύο μερίδες, Κύρ Γεώργη Μανῆ καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ἡ κερὰ Παπαδιὰ τοῦ μακαρίτου Παπᾶ Ἰωάννου Σπανοῦ.

Ἐσθασ⁴⁾ καὶ νὰ ἔχη ὁ Γεώργη Μανῆς ὄνοματι Εἰρήνην καὶ ἡ κερὰ Παπαδιὰ ὄνοματι

Γεώργιον ζητεῖ ὁ αὐτὸς Γεώργη τὴν αὐτὴν Εἰρήνην διὰ γυναῖκα του νόμιμο καὶ εὐλογητικῆ, ὡς ὀρίζει ἡ ἀγία τοῦ Θεοῦ καὶ ἀποστολικῆ ἐκκλησία, οὔτε δυναστικά οὔτε πρόφασις, ἀλλὰ μετὰ βουλῆς καὶ ἀγάπης καὶ διακρίτου γνώμης.⁵⁾

Ἀρχῆ. 6) Τάξει ὁ Γεώργη Μανῆς καὶ ἡ συμβία του ἡ Μαργαρίτα τῆς θυγατέρας τῆς Εἰρήνης τὴν εὐκὴ τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Θεοτόκου καὶ τῆ ἐδικῆ τῶς⁷⁾ καὶ εἰς ὄνομα καὶ χάρι πουργός⁸⁾ πρῶτον μὲν τὴν κατοικία ὅπου καθοῦμεσθα ἀπὸ τὴν σήμερο ἐδικῆ τῆς. Ἀκόμη τὸ ἀπένλι εἰς Φραγκούλους⁹⁾ νὰ περνοδιαθαίνῃ ἡ Εἰρήνη ἕνα ἀκόμη τὸ ἀπένλι εἰς τὸ Ἀκρωτήρι εἰς τὸ Ἀρνάρους νὰ τὸ ἔχωμε πάτοντες μαζί, ἀκόμη τὰ χωράφια εἰς τοῦ Φιλιέρη τῆς δύο πάρτες¹⁰⁾ νὰ τῆς ἔχωμε μαζί πάτοντες. 11) Τὸ χωράφι εἰς τὴ Λίμνη, ἃ ἔπερδεύση, νὰ τρῶν¹²⁾ αὐτὸς (ὁ πατήρ) ὡς τὴ ζωὴ του καὶ ἀποθανόντας του ἐδικῆ τῆς. Τὰ χωράφια εἰς τὰ Καμίνια, νὰ τὰ ἔχωμε μαζί πάτοντες. Τῆς Μουσταφάδαινας ἀπένλια καὶ χωράφια νὰ τὰ ἔχωμε μαζί πάτοντες ἐβγάνοντας τὴ συκιά,¹³⁾ νὰ τὰ τρῶν πὶ ζωὴ μου καὶ ἀποθανόντας μου νὰ ἔσῃ τῆ μέση. Τὸ τζικουρι ὀπὸ ἔχω με τὸν Ἀντώνη τοῦ Αουστῆ ἐδικῆ τῆς ἀπὸ τὴ σήμερο. Τὸ χωράφι στὴν Πέρα Λαγκαδιὰ νὰ τὸ ἔχωμε μαζί πάτοντες. Τὸ χωράφι εἰς τὸν Ἄλωνα τὴ πάρτη μου νὰ τὸ ἔχωμε μαζί πάτοντες. Ἀκόμη τὴν κοπριά νὰ τὴν ἔχωμε μαζί πάτοντες, καὶ τὸ βάρος τῆς¹⁴⁾ νὰ τὸ δίνωμε μαζί. Κρεββατοστρῶσι ἕνα, πόνλιες,¹⁵⁾ μανδῆλια ὅ,τι βρεθοῦσι ἐδικῆ τῆς, χαρὰν¹⁶⁾ ἕνα, καὶ χαράτσι ὡς 10, νὰ μὴ πληρῶνῃ ἄλλη κρατιῶν διὰ τὰ πράματα ὀποῦ τσῆδωκα.¹⁷⁾ Ταῦτα καὶ τὴν εὐκὴ μας.

Ἀρχῆ καὶ τοῦ ἀνδρός. Δίδει ἡ κερὰ Παπαδιὰ τοῦ παιδιοῦ τῆς τοῦ Γεώργη τὴν εὐκὴ τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Παναγίας καὶ τὴν ἐδικῆ τῆς, καὶ εἰς ὄνομα χάρι πουργός πρῶτο με τὰ σπίτια τὰ ἄνω τὰ δύο ἐδικῆ του ἀπὸ τὴ σήμερο τὸ ἀπένλι εἰς τὸ Γερωντάμπελο νὰ τὸ τρῶν ἡ μάνα του τὸ μισὸ ὡς τὴ ζωὴ τῆς καὶ ἀποθανόντας τῆς ἐδικῆ του. Τὸ ἀπένλι τῆς Ψαθακίνας ἀπὸ τὴ σήμερο ἐδικῆ του, ἀκόμη τὴν κοπριά τοῦ Μαγκλαθέρρα ἀπὸ τὴ σήμερο ἐδικῆ του, μόνου ἀπὸ τῆς ἀχλάδες καὶ ἀπὸ τὸ νάρι (;) ... νὰ τρῶν τὰ μισὰ ὡς τὴ ζωὴ μου καὶ ἀποθανόντας μου ἐδικῆ του. Ἀκόμη τῆς κρεββατινῆς νὰ τῆς ἔχωμε μαζί πάτοντες. Τὸ ἀπένλι τὸ κάτω εἰς τῆς Σινιφῶνες καὶ αὐτὸ ἀπὸ τὴ σήμερο, τὸ ἀπένλι εἰς τὸν Λιμνιῶνα, τὴ πάρτη μου νὰ τὰ ἔχωμε μαζί πάτοντες. Τὸ χωράφι τῆς Φιλιέρη καὶ αὐτὸ ἐδικῆ του. Εἰς τῆς Οὐρνες τὴν πάρτη μου νὰ τὰ ἔχωμε μαζί πάτοντες. Ἀκόμη τὴν Ποταμίδα νὰ τρῶν τὴν ἑμισὴ ὡς τὴ ζωὴ μου καὶ ἀποθανόντας μου ἐδικῆ του. Τὰ χωράφια εἰς τὸ Πήγανον νὰ τὰ ἔχωμε μαζί

πάτοντες τὰ χωράφια εἰς τοῦ ... λου τὴν πάρτη μου νὰ τὴν ἔχωμε μαζί πάτοντες. Τὰ χωράφια εἰς τὰ Κεραμιά, ὅ,τι μᾶς εὐρίσκεται μούλικι καὶ ἀγορῆς ἀπὸ ἔχομε ἀπὸ τὸν Γεώργη Μιχάλη Τεμενέ, ὡς καὶ ἀπὸ τὸ γέρο Νικολάκη καὶ ἀπὸ τὸν ... τὰ μισὰ τῆς Παπαδιὰς καὶ τὰ μισὰ νὰ τὰ ἔχομε πάτοντες μαζί. Τὰ χωράφια εἰς τὸν Ἀγγιλιῶ τὴν πάρτη μου νὰ τὰ ἔχωμε μαζί πάτοντες. Ἀκόμη ὅ,τι μέλισσες ἔχομε νὰ ἔναι εἰς τὴ μέση μας καὶ ἀποθανόντας μου νὰ παίρῃ αὐτὸς δύο μερδικά. Ἀργυρομάχαιρα Ζευγὰρι ἕνα, ὅ,τι κουτάλια νὰ ἔχωμε τὰ ἑμισὰ ἐδικῆ του. Τὸ μητάτο¹⁸⁾ εἰς τὸ Ἅγιο Πνεῦμα, τὸ περδιγὰρι (;) ἰδικῆ του. Πιθάρια μέτρω 30, βούδια καὶ χαράτσι ὡς 10, καὶ τὰ ζωχάρτζα τῶν πραγμάτων του. Ταῦτα καὶ τὴν εὐκὴ μου. Ἐδὸ τὸ ἄνω γεγραμμένο ἐμείνασι κουτέτο¹⁹⁾ καὶ ἀνεπαμένοι. Ὀρίζου καὶ ἀλληλογία τὸ μέσο τῶν ὡς χιλιάδες 3 ὁ ἀλληλογίης²⁰⁾ νὰ ζημιόνεται. Παρακάλεσαν καὶ παρακαλετοῦς²¹⁾ μάρτυρας. Σταμάτης Γιεμέλαρης μάρτυρας παρακαλετός.

Καλόγηρος Ἀνώπουλος μάρτυρας παρακαλετός. Ρωμανός τῆς Ἑλένης μάρτυρας παρακαλετός. Παπὰ Σπανός ἔγραψα ὑπὸ παρακαλίας τῶν δύο μερίδω.²²⁾

Ἀναγκαῖον ἐκρίναμεν πρὸς ἐντελῆ κατανόησιν τοῦ ἀνωτέρω ἐγγράφου νὰ διασαφήσωμεν τὴν ἔννοιαν τινῶν λέξεων καὶ φράσεων αὐτοῦ.

1) Κυνηδάρως, χωρίον τοῦ δήμου Τραγαίας τῆς Νάξου. Ἐκ τοῦ ἐγγράφου τούτου ἐξάγεται ὅτι τὸ χωρίον τοῦτο ἦτο ἐκτισμένον πρὸ 355 ἐτῶν. Ὁ γραφεὺς τοῦ προικοσύμφωνου τὸ ὀνομάζει τοποθεσίαν, ἀλλ' ὀπωσδήποτε θὰ ὑπῆρχεν ἐκεῖ τῷ 1533 συνοικισμὸς διαρκῆς ὅπως μνημονεύεται ἐν συμβολαίῳ.

2) Ἡ λέξις οἶκος φαίνεται ὅτι ἦτο ἐν χρῆσει μόνον ἐν ἀρχῇ τῶν συμβολαίων καὶ ἐν τῇ φράσει «οἶκος τοῦ Θεοῦ» διότι παρακατιῶν ὁ γραφεὺς τοῦ προικοσύμφωνου σημειοῖ πανταχοῦ «σπίτια.»

3) Ἡ φράσις «ἐδεκεῖ κατὰ παρρησίας ... σφωνία» ἀνήκει εἰς τὰς νοταριακὰς ἢ συμβολαιογραφικὰς, ὡς θὰ ἐλέγομεν σήμερον. Εἶνε δὲ φαίνεται παραφθαρμένη ἐκ παλαιότερας βυζαντινῆς, ὡς μαρτυρεῖ ὁ ἀγνωστος ἐν τῇ κοινῇ παρακατιῶν «ἡγεγραμμένω», ὅστις ἴσως παρέμεινεν ἐν τῇ γλώσσῃ καὶ ἐκ τοῦ Εὐαγγελίου, ἐν ᾧ πλειστάκις εὐρίσκεται. Ὁ τύπος τοῦ «ἄκτου νομφαγωγίας» ἐπὶ Βυζαντινῶν, ὅν ὁ Σάθας μετ' ἄλλων ἄκτων δημοσιεύει ἐν τέλει τοῦ θου τόμου τῆς Μεσαιωνικῆς Βιβλιοθήκης, δὲν ἔχει οὐδεμίαν ὁμοιότητα πρὸς τὴν τοῦ ἀνωτέρω προικοσύμφωνου, μεταγενεστέρου πολὺ βεβαίως ἐκείνου. Περιέργως εἶνε ἡ ἔκφρασις «εἰς ἐσθασιν καὶ λόγους συμφωνίαν» ἀντὶ εἰς γάμου συμφωνίαν.

4) Ἐσθασ ἀντὶ ἔσθοντας.

5) Ἡ παράγραφος αὕτη ἀποτελεῖ ὡσαύτως τύπον νοταριακὸν, ὡς ἐξάγεται καὶ ἐκ τῶν μεταγενεστέρων προικοσύμφωνων τοῦ Ναξιακοῦ Ἀρχείου. Προσθεῖομεν

δὲ ὅτι ἐλήφθη ἐκ τῶν τύπων τῶν φραγκικῶν καὶ ἐνετικῶν προικοσύμφωνων, ἐνθα ἀπαντᾷ ἐπὶ παραδείγματος ἡ φράσις «secundum sacrosantae Romanae ecclesiae et canonum instituta duxit legitimo matrimonio in uxorem κτλ.» καὶ ἄλλαι παρόμοιαι. Τὴν ἐπίδρασιν τῶν ἐνετικῶν τύπων τῶν διαθηκῶν ἐπὶ τῶν ἐλληνικῶν, καὶ κυρίως ὡς πρὸς τὸν διορισμὸν ἐκτελεστῶν παρετήρησε καὶ ὁ περὶ τοιαύτας ἐρεῦνας ἀσχολούμενος δικηγόρος Ἀντώνιος Μομφεράτος. (Ἀκρόπολις Φεβρ. 1887). Τὸ ἀνωτέρω λατινικὸν κείμενον παρελάδομεν ἐκ τοῦ γαμικοῦ συμβολαίου μεταξὺ Φερνανδου ἐκ Μαγιόρκας καὶ Ἰσαβέλλας τῆς Ἀχαΐας, συναρθέντος τῷ 1313 (Ruchon, Nouvelles recherches historiques de la principauté française de Morée. Τόμ. Β'. σελ. 390.)

6) Εἰς τὰ μεταγενέστερα προικοσύμφωνα σημειοῦται ἡ Ἀρχὴ τῆς γυναίκος. Ἴσως ἐνταῦθα καὶ παρελήφθη ἐκ παραδρομῆς.

7) Ἡ ἔκφρασις αὕτη ἐπὶ προικοσύμφωνου, ὅτι ὡς πρῶτιστον προικῶν δῶρον ἀπονέμουσιν οἱ γονεῖς τὴν εὐχὴν τῶν, ἔχει τι ὅλως ἐλληνικόν, εἶνε ἔκφρασις εὐγενῆς τῆς οἰκογενειακῆς φιλοφροσύνης καὶ τῶν ἐλληνικῶν ἠθῶν.

8) Ἐν ὀνόματι καὶ χάριν προικός.

9) Τὰ ὀνόματα Φραγκούλης, Ἀκρωτήρι, Ἀρνάρους, Φιλιέρη, καθὼς καὶ ἄλλα ἐν τῷ προικοσύμφωνῷ ἐμφαίνουσι τοποθεσίας ἐν Νάξῳ.

10) Τῆς λέξεως πάρτη ἐκ τῆς ἰταλικῆς parte καὶ τῶν ἐλληνικῶν μερδικῶ, μερίδιον, γίνεται χρῆσις ἀδιαφόρος.

11) Τὰς λέξεις ἀ μ π ἔ λ ι καὶ π ἄ ν τ ο τ ε ὁ γραφεὺς τοῦ προικοσύμφωνου γράφει ἀ π ἔ ν λ ι καὶ π ἄ τ ο ν τ ε ς.

12) Νὰ καρπῶται ὁ πατήρ.

13) Πλήν τῆς συκῆς.

14) Ἐτι καὶ νῦν ἐν Νάξῳ, ἐνθα ἡ κηπουρικὴ εἶνε ἀνεπτυγμένη, καὶ ἐνθα γίνεται χρῆσις λιπασμάτων εἰς τοὺς ἀγρούς, ἡ κόπρος τῶν ἀγρῶν ἀναγράφεται ἐν τοῖς διαφόροις συμβολαίοις.

15) Προσῶφια, κοινῶς μπόλιες.

16) Λέβης, κακάβι.

17) Ἡ λέξις χαράτσι ἐν συμβολαίῳ τοῦ 1533 μαρτυρεῖ ὅτι ἡ Νάξος, καίτοι μὴ ὑποκειμένη τότε εἰς τὴν δεσποτείαν τῶν Ὀθωμανῶν, εἶχεν ὑποβληθῆ εἰς τὴν φορολογίαν αὐτῶν, τῶν δεσποτῶν αὐτῆς Ἐνετῶν μὴ δυναμένων ν' ἀντιστῶσιν εἰς τὴν ὀρμὴν τοῦ Σολιμάνου τοῦ Μεγαλοπρεποῦς, καὶ ὅτι οἱ Κυκλαδικοὶ κατὰ τὴν περίοδον ταύτην κατέβαλλον διπλοῦς φόρους εἰς τε τοὺς Ἐνετοὺς καὶ τοὺς Τούρκους. Πιθανὸν δὲ ἡ φράσις τοῦ προικοσύμφωνου «χαράτσι ὡς 10, νὰ μὴ πληρῶνῃ ἄλλη κρατιῶν [αλικρατιῶν, ἐν τῷ πρωτοτύπῳ] νὰ σημαίνει ὅτι ἀνετίθετο εἰς τὴν νόμην ἢ πληρωμὴ φόρου κεφαλικοῦ εἰς τοὺς Τούρκους, χαράτσιου, ἀλλ' ὅχι καὶ ἄλλα πληρωμαὶ ἢ φιλοδωρήματα, γρατσιόνες, grazionες, εἰς τὴν ἐπιτόπιον διοίκησιν, ἥτις ἦτο ἡ ἐνετικῆ.

18) Μητάτο ἐν Νάξῳ λέγονται ἀγροτικοὶ οἰκίσκοι, ἐνθα φυλάττουσι τὰ ζῶα. Ἐν Ἑλληνομονήμονι σελ. 480, σημειοῦται τὸ ἐξῆς «Μητάτον» εὐρηται δὲ ὀρθότερον μητάτον καὶ μετάτον = metatum, ἢ ὑποχρέωσις τοῦ παρέχειν κατάλυμα εἰς ἐπ' ἄλλον τόπον μεταβαίνοντας στρατιώτας.»

49) Κουτέτοι ἀντί κοντέντοι, contenti, = εὐχαριστημένοι. Τοιαῦται λέξεις εἰλημμένοι ἐν τῶν ἐνετικῶν συμβολαίων ἀπαντῶσι πολλά ἐν τοῖς μεταγενετέροις συμβολαίοις. Ἐπειδὴ δὲ πολλῶν ἢ ἐνωια δὲν ἦτο ζωντανὴ εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν Ναξίων προσετίθετο καὶ ἡ ὁμώνυμος ἑλληνική, ὡς ἐπικύρωσις ὡς «κοντέτοι καὶ ἐναπουμένοι.» Εἰς ἄλλα συμβόλαια ἀπαντῶσιν αἱ φράσεις «λίμπερο (libero) καὶ ἐλευθερο», «νουλάδα (nulla) ἰνβάλιδα (invalida) καὶ ἀκερα (akura)» Ἡ ἀρχόντισσα δεῖνα Κυρία καὶ μαδάμα». Μονομερῶς δὲ ἀπαντῶσιν οἱ ὅροι μ.π.ι.γ.ά.τ.ζ.ι.ο (obligatio), πο.σ.σ.έ.σ.ο (possesso) κα.ο.ύ.τ.ζ.ι.ο (cautio) ἀ.λ.π.ί.τ.ρ.ο.ι (arbitri), π.ρ.ε.τ.ε.ν.σ.ι.ό.ν.ε.ς (prententione), π.λ.η.γ.ά.δ.ο (obligato), κ.ο.μ.ο.ύ.ν.α.σ.τ.ρ.ά.τ.α (communa strata), γ.τ.ο.ν.α.τ.ζ.ι.ό.ν (donazione), τ.ά.χ.ω.ρ.ά.ρ.ι.α. κ.ο.ν.φ.ι.ν.ά.ρ.ο.υ.ν (coffnare), μ.ό.δ.ο.υ.ς. καὶ κ.ο.ν.τ.ε.ζ.ι.ό.ν.ε. (modi e contenzione), π.ρ.ε.τ.έ.σ.τ.ο (pretesto), κ.ο.υ.ν.τ.ο.υ.δ.έ.ρ.ν.ι.α (contubernium). Ἡ ἔνωια τοῦ τελευταίου τούτου ὅρου μετατρέπη ἐν Νάξῳ· διότι ἐν τῇ νήσῳ κουντουβερνάρης λέγεται ὁ καλλιεργγητῆς ξένων ἀγγρῶν ὡς πρὸς τὸν ἰδιοκτήτην, καὶ οὗτος ὡς πρὸς τὸν καλλιεργγητῆν. ("Ὅρα περὶ τῆς λέξεως ὀρθῶς παρατηρήσεις ἐν «Νεοελληνικοῖς Ἀναλέκτοις» Π.κ.ρ.ν.α.σ.ο.ὑ.τόμ. Β'. φυλ. Α'. καὶ Β'. σελ. 72 ὑπὸ Μ. Κ. Κρίσπη).

20) Ὁ μεταμεληθεὶς νὰ ζημιῶται. Τὰ μεταγενέστερα προικοσύμφωνα ἔχουν ἕτερον τύπον ποινικῆς ρήτρας. Οὕτω ἐπὶ παραδείγματος τὸ προικοσύμφωνον ὑπ' ἀριθμὸν 2796 τοῦ Ἀρχείου τοῦ ἔτους 1687 φέρει τὸν ἐξῆς ὁμοιον καὶ ἐν ἄλλοις. «Εἰς ὅλον τὸ ἄνω γεγραμμένον ἔμεινα» ἡ μερίδες ἀναπαμμέναις στερέοντες τὸ παρὸν εἰς πέννα καὶ κόντάννα τῆς ἀφεντείας ρεάλια 50 ὁ ἀλληλογόησας νὰ τὰ ζημιῶνεται. Ὁ ὅρος πέννα καὶ κόντάννα εἶνε ἐνετικὸς (pena e condanna) = ἐπὶ ποινῇ καὶ καταδίκῃ.

21) Ἡ φράσις ἡ νοταριακὴ, ἡ ἀπαντῶσα εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ συμβόλαια τῆς Νάξου ἐπὶ τῶν μαρτύρων δὲ ἡς καλοῦνται «παρακαλετοί» ὡς «ἐνώπιον τῶν ἀξιοπιστῶν καὶ παρακαλετῶν μαρτύρων», προήλθεν ἐκ τῶν φραγκικῶν καὶ ἐνετικῶν συμβολαίων. Οὕτως ἐν τῷ ἀνωτέρῳ μνημονευθέντι γαμικῷ συμβολαίῳ τοῦ Φερνάνδου καὶ Ἰσαβέλλας ἀναγινώσκουμεν περίπου τὴν αὐτὴν ἔκφρασιν. «Nos Tornellus...judex... Fermus...regius publicus ejusdem civitatis notarius et testes subscripti ad hoc specialiter vocati et rogati presentis scripto publico, notum facimus et testamur...» Ὁ ἐστὶ «Ἡμεῖς Τορνέλλος... δικαστής... καὶ Φέρμος... βασιλικὸς δημόσιος νοτάριος τῆς αὐτῆς πολιτείας καὶ οἱ ὑπογεγραμμένοι μάρτυρες, πρὸς τοῦτο εἰδικῶς κληθέντες καὶ ἀξιωθέντες εἰς τὸ παρὸν δημόσιον ἔγγραφο, ἀναγράφουμεν καὶ μαρτυροῦμεν.» Τὸ συμβόλαιον τοῦτο τοῦ Φερνάνδου καὶ Ἰσαβέλλας ἐγγράφη ἐν Μεσσηνίᾳ τῆς Σικελίας τῷ 1313 ὡς ἀνωτέρω ἐμνημονεύσαμεν. Περιέργον δὲ εἶνε ὅτι ὁ τύπος οὗτος εἶχε γίνῃ δεκτὸς καὶ ὑπὸ τῶν τὴν Σικελίαν οἰκησάντων Ἑλλήνων ἀποίκων ἐπὶ τῶν βυζαντινῶν χρόνων. Οὕτω ἐν προικοσυμφώνῳ τοῦ ἔτους 1273, ὅπερ ἐδημοσίευσεν ὁ Σ. Ζαμπέλιος (Ἰταλοελληνικά, ἡτοι κρητικὴ πραγματεία περὶ τῶν ἐν τοῖς ἀρχαίοις τῆς Νεαπόλεως ἑλληνικῶν περιγαμηθῶν, σελ. 132) ἀναγινώσκουμεν τὴν ἐξῆς νοταριακὴν φράσιν κατὰ λέ-

ξιν ὁμοιάζουσιν τῇ ἀνωτέρῳ παρατεθείσῃ λατινικῇ. «Ἡμεῖς Βονισιγνόρος Λουκίσησ, κριτῆς πόλεως Ρηγίου καὶ Νικόλαος τοῦ Θεοπρέπου, πούδλικος νοτάριος τῆς αὐτῆς, καὶ μάρτυρες οἱ ὑπογεγραμμένοι εἰς τοῦτο κεκλημένοι καὶ ἀξιωμένοι ὁμολογοῦμεν διὰ τοῦ παρόντος ἔγγραφου καὶ μαρτυροῦμεν ὅτι κλπ....»

22) Ὑπὸ παρακαλίας, δηλαδὴ παρακληθεὶς. Οὕτω καὶ ἐν τῷ λατινικῷ γαμικῷ συμβολαίῳ περατοῦται τὸ ἔγγραφο «Fermus de Lardea, regius publicus Messane notarius, rogatus, predicta scripsi...»

Α. ΜΗΑΙΑΡΑΚΗΣ.

ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΙΣ ΤΟΥ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ

Ἡ Ἀστρονομικὴ Ἑταιρία τῆς Γαλλίας εἶχε προκηρύξει διεθνὲς διαγώνισμα περὶ ἐξευρέσεως τῶν μάλιστα ἀπλῶν καὶ εὐχερῶν μέσων, δι' ὧν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ἐπέλθῃ μεταρρυθμίσις τις βελτιοῦσα τὸ νῦν ἐν ἰσχύϊ ἡμερολόγιον, τὸσφ ἀνώμαλον καὶ ἄτακτον ἐν πολλοῖς. Πεντήκοντα χειρόγραφα ἀπεστάλησαν ἐκ διαφόρων χωρῶν, τούτων δ' ἐξ ἑβραβεύθησαν διὰ μεταλλίων ἐσχάτως ἀπονεμηθέντων ὑπὸ τῆς ἑταιρίας.

Ἡ μεταρρυθμίσις, ἣν προτείνει ὁ πρῶτος τῶν βραβευθέντων, εἶνε τὰ μάλιστα ἀπλή, καὶ δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ κατὰ τὴν κρίσιν τῆς Ἀστρονομικῆς Ἑταιρίας.

Κυριωτάτη ἀνωμαλία τοῦ ἡμερολογίου εἶνε ὅτι τὰ ἔτη δὲν ὁμοιάζουσι πρὸς ἄλληλα κατὰ τὴν τάξιν τῶν ἡμερῶν, τοῦτο δὲ διότι ἕκαστον ἔτος ἔχει οὐχὶ ἀκριβῶς πενήκοντα δύο ἑβδομάδας, ἀλλὰ καὶ μίαν ἡμέραν ἐπὶ πλέον. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου, ἐνῶ ἡ πρώτη Ἰανουαρίου τοῦ ἐνὸς ἔτους συμπίπτει ἡμέρα Κυριακῇ, τοῦ προσεχοῦς ἔτους συμπίπτει ἡμέρα Δευτέρᾳ κτλ. Ἄν λοιπὸν ἦτο δυνατόν νὰ κατορθωθῇ εἰς τὸ ἐξῆς, ὅπως ἐκάστη ἡμερομηνία ἀποδίδηται σταθερῶς εἰς τὴν αὐτὴν ἡμέραν πάντοτε, ἡ βελτίωσις τοῦ ἰσχύοντος ἡμερολογίου εἶνε προφανής. Ἐκ πείρας ἕκαστος γνωρίζει πόσον ὡς ἐκ τῆς μεταθέσεως τῶν ἡμερῶν νῦν εἶνε δύσκολον νὰ ἐνθυμητῆται γεγονὸς συμβῆν κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ ἔτους ἢ εορτὴν ὀνόματος ἢ ἐπέτειον γεννήσεως. Ὅταν ὅμως ὠρισμένη ἡμέρα τῆς ἑβδομάδος συνδέηται μετὰ τῆς ἡμερομηνίας, ἡ ἀνάμνησις ἔσται εὐχερῆστερα.

Ἄλλὰ τί νὰ κάμωμεν λοιπὸν τὴν πλεονάζουσιν ἡμέραν τοῦ ἔτους, ἣτις φέρει τὰς ἀνωμαλίας αὐτάς; Νὰ τὴν μηδενίσωμεν, λέγει ὁ βραβευθεὶς ἐν τῷ διαγωνίσματι. Ἄλλὰ μηδενίζεται μία ὁλόκληρος ἡμέρα; Πράγματι ὄχι, ἀλλὰ κατὰ τύπους βεβαίως ἐπιτυγχάνεται τοῦτο

διὰ τοῦ τρόπου τοῦ ἀπλουστάτου, ὃν ὁ μεταρρυθμιστὴς προτείνει:

Ὁ Ἰανουάριος νὰ ἀρχίζῃ τὴν δευτέραν ἡμέραν τοῦ ἔτους, ἣτις θὰ εἶνε πρώτη Ἰανουαρίου, ἢ δὲ μέχρι τοῦδε λεγομένη πρώτη ἡμέρα τοῦ ἔτους νὰ μὴ μετρηθῆται ὡς ἀνήκουσα εἰς τὴν σειράν τῶν ἄλλων ἡμερῶν, οὐδὲ μέρος μηνὸς ἀποτελοῦσα, ἀλλὰ νὰ εἶνε μοναδικὴ καὶ ἀνεξάρτητος ἡμέρα, Ἐορτὴ τοῦ ἔτους ἢ ὅπως δῆποτε ἄλλως λεγομένη. Ἄλλως δὲ ἡ ἡμέρα αὕτη καὶ νῦν παρ' ἅπασιν τοῖς λαοῖς εἶνε εορτῆς καὶ ἀργίας ἡμέρα καὶ οὐδόλως βλάπτονται τὰ συμφέροντα, αἱ κοινωνικαὶ συναλλαγαὶ καὶ τὰ τοιαῦτα ἐκ τῆς μεταρρυθμίσεως.

Ἄλλὰ πρὸς ἐπιτέλειαν τῆς καθ' ὅλα ἀφομοιώσεως τῶν ἔτων ἀνάγκη νὰ προσέλθῃ ἀργῶς ὁ Πάπας, κατὰ τὸν μεταρρυθμιστὴν, κανονίζων ἐφάπαξ καὶ σταθερῶς τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα καὶ τὰς συναφεῖς κινητὰς εορτάς, ὥστε σὺν αὐταῖς νὰ κανονισθῶσιν ἀναλλοίωτοι αἱ τῶν σχολείων διακοπαὶ κλπ.

Ἀφ' ἐτέρου δὲ εὐκατεῖον ὅπως οἱ Ῥῶσοι καὶ οἱ Ἕλληνας, οἱ ἀκολουθοῦντες τὸ ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον, ὑπερπηδήσωσι τὰς δώδεκα ἡμέρας, αἵτινες χωρίζουσιν αὐτοὺς ἀπὸ τῶν λοιπῶν Εὐρωπαίων.

Τοιαύτη ἡ προτεινομένη μεταρρυθμίσις, ἀπλή καὶ δυνατὴ γενέσθαι. Ἄλλως δὲ ἄς πιθάνον νὰ εὐρίσκωσι πολλοὶ εὐλόγως ἐπωφελεῖς, ἦτοι τὸ νὰ μὴ ἀρχίζῃ τὸ ἔτος ἐν μέσῳ τοῦ χειμῶνος, ἐν τόσῳ ἀκαταλλήλῳ ἐποχῇ, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἔαρ ἢ τὸ φθινόπωρον, ὁ μεταρρυθμιστὴς δὲν τολμᾷ νὰ προτείνῃ, φρονῶν ὅτι ἡ τοιαύτη αἰφνιδια μεταθέσις τῆς τοῦ ἔτους ἀρχῆς πλείονα κακὰ ἢ ἀγαθὰ θέλει ἐπενέγκῃ.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς προσεχοῦς παγκοσμίου ἐκθέσεως τῶν Παρισίων κατὰ τὸ 1889 προτείνει ἐν τέλει ὁ βραβευθεὶς νὰ συγκληθῇ ἰδιαίτερον συνέδριον, ὅπως συσκεφθῇ περὶ τῆς ἀπλουστάτης ταύτης χρονολογικῆς μεταρρυθμίσεως, ἣτις νὰ τεθῇ εἰς ἐνέργειαν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ προσεχοῦς αἰῶνος.

Π * *

ΗΛΕΚΤΡΙΚΑ ΠΕΡΙΕΡΓΑ

Ἡλεκτρικὴ ἠλίασις. — Ἡ ἐν Κρεζῶ ἠλεκτρικὴ κάμινος. — Φῶς ἐντάσεως 100,000 κηρίων. — Ἀποτελέσματα ἰσχυρᾶς ἀκτινοβολίας ἐπὶ τοῦ δέρματος καὶ τῶν ὀφθαλμῶν. — Ἐγκαύματα ἄνευ θερμότητος. — Ἀπολέπισις τοῦ δέρματος. — Ἡλεκτρικὴ ὀφθαλμία.

Οὐδέις βεβαίως ὁ μὴ ἀκούσας περὶ ἠλιάσεως. Εἶνε νόσημα ἐξ οὗ ἀδύνατον νὰ πάθῃ τις κατὰ τὴν παρούσαν ὥραν τοῦ ἔτους. Δὲν πρόκειται ὅμως νῦν περὶ τῆς ἐκ τοῦ ἡλίου, τοῦ φωτοπαρόχου

ἄστρου τῆς ἡμέρας, ἠλιάσεως, ἀλλὰ περὶ τῆς ἐκ τοῦ ἠλεκτρικοῦ ἡλίου προερχομένης, ἣτις προσβάλλει ἀδιακρίτως, χειμῶνός τε καὶ θερούς.

Ἐν τινι τῶν τελευταίων συνεδριάσεων τῆς ἐν Παρισίοις ἑταιρίας τῆς χειρουργίας ἐγένετο πολὺς περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου λόγος. Ὁ πρῶτος ἰατρός τῶν ἐν Κρεζῶ ἐργοστασίων, δεσ-τις ἔτυχεν ἐπανελημμένως τῆς εὐκαιρίας νὰ μελετήσῃ ἐγγύθεν τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἠλεκτρικῆς ἠλιάσεως, ὑπέβαλε λεπτομερῆ περὶ τοῦ θέματος ἔκθεσιν. Τί δὲ εἶνε ἡ ἠλεκτρικὴ ἠλίασις; Ὡς γνωστὸν ἐν τῇ βιομηχανίᾳ γίνε-ται νῦν χρῆσις τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, ὡς ἐστίας θερμότητος, πρὸς καμίνευσιν μεταλλευμάτων καὶ τῆξιν μετάλλων. Ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς ἠλεκτρικῆς ἐστίας τὰ μέταλλα τήκονται οἰονεὶ αὐτομάτως· ὁ χάλυψ αὐτὸς ἀναλύει ὡς βού-τυρον ἐν ὀλίγαις στιγμαῖς. Ἐν Κρεζῶ, ὅπου πᾶσαι οἱ πρῶδοι τῆς βιομηχανίας ἐφαρμό-ζονται ταχέως καὶ δραστηρίως καὶ ὑπόθεν καὶ ἡ Ἀγγλία αὕτη προμηθεύεται χάλυβα ἄριστον, ὑπάρχει τοιαύτη ἠλεκτρικὴ κάμινος, πρὸς πα-ρασκευὴν τοῦ χάλυθος. Ἡ ἐστία, ἡ ἐπὶ τοῦ με-τάλλου ἐπενεγγοῦσα, εἶνε ἐκτάκτου λαμπρότη-τος· ἡ φωτοβόλος αὐτῆς ἐντασις ἀναλογεῖ πρὸς δεκακισχιλίαν λυχνίας Καρσέλ, τουτέστιν πρὸς ὑπερεκατοντακισχίλια κηρία.

Τὸ θέαμα εἶνε ἐξοχόν, ἀλλ' ὁ θέλων νὰ ἀπο-λαύσῃ αὐτοῦ τιμωρεῖται σκληρῶς. Ἀτομα ἰστά-μενα εἰς ἀπόστασιν δέκα μέτρων ἀπὸ τῆς ἐστίας, δὲν αἰσθάνονται οὐδεμίαν θερμότητα καὶ ὅμως μετὰ μικρὸν ὑπόκεινται εἰς πόνους ὀδυνηροῦς. «Περίεργον, ἔλεγέ τις τῶν παρεστώτων. Δὲν ζε-σταίνομαι διόλου καὶ ὅμως αἰσθάνομαι κάποιον καύσιμον, ὁμοιον μὲ ἐκεῖνο τῆς ἠλιάσεως ὅπου εἶχα πάθει τὸ καλοκαίρι.» Καὶ ὁ λέγων ταῦτα φρονίμως ποιῶν ἀπεμακρύνθη, ἀλλ' εἶχεν ἤδη πάθει δευτέραν ἠλιάσιν, ἐν πλήρει νυκτί.

Καὶ τοι ἡ ἠλεκτρικὴ ἐστία διακόπτεται, ἐν τούτοις, σχεδὸν πάντοτε, οἱ παριστάμενοι κατὰ τὰς δοκιμὰς αἰσθάνονται ἐγκαύματα κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ὀδυνηρὰ εἰς τὸν λαίμον, τὸ πρόσωπον καὶ τὸ μέτωπον· συνάμα τὸ δέρμα λαμβάνει χροιάν ἐρυθρόχαλκον. Καίτοι δὲ οἱ παριστάμενοι φέρουσιν διόπτρας μαύρας, ὁμοίας πρὸς ἐκεῖνας τὰς ὁποίας μεταχειρίζομεθα διὰ τὴν ἐξέτασιν τοῦ ἡλίου, ἡ ἰσχυρὰ ἐντασις τοῦ φωτός ἐπίδρα ἐπὶ τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς χιτώ-νος αὐτῶν οὕτως, ὥστε ἐπὶ τινα λεπτὰ ἢ ὄρασις τῶν πάσχει παντελῆ διάλειψιν, ἐπὶ μίαν δ' ἄλλην ὄραν εἶτα βλέπουσι πάντα τὰ ἀντικείμενα ὑπὸ βαθύν κρόκου χρωματισμόν. Αἱ μεμβράναι τοῦ ὀφθαλμοῦ ἐρεθίζονται, ὁ ἐρεθισμὸς δ' οὗτος διαρ-κεῖ ἐπὶ τεσσαράκοντα ὡκτῶ ὥρας τοῦλάχιστον, συνεπαγόμενος τὴν ὀδυνηρὰν αἰσθησιν τῆς πα-

ρεμβολής ξένου σώματος υπό τὰ βλέφαρα. Ἐπακολουθοῦσιν ὡσαύτως δακρυροία ὑπερβολικὴ ἐπὶ εἴκοσι τέσσαρας ὥρας διαρκούσα, κεφαλαλγία, ἀϋπνία, ἴσως καὶ πυρετός. Τέλος τὰς ἐπομένους ἡμέρας ὀλόκληρος ἡ ἐπιδερμὶς τοῦ προσώπου ἀπολεπίζεται. Οἱ ἰδόντες τὸ πρόσωπον τῶν ἀναβαινόντων εἰς τὰς Ἄλπεις κατερχομένων τῶν πανυψηλῶν παγῶν δύνανται νὰ λάθωσιν ἰδέαν τῆς μορφῆς τῶν παθόντων ἠλεκτρικὴν ἠλιάσιν. Τὸ δέριμα ἀποφλοιούται κατὰ τεμάχια μεγάλα καὶ τὸ πρόσωπον λαμβάνει χρῶμα ἀνεμώνης.

Ἐν τῇ συνήθει ἠλιάσει αἰσθάνεται τις ἀφόρητον θερμότητα· ἐν τῇ ἠλεκτρικῇ οὐδὲν τοιοῦτον· εἰς ἀπόστασιν 5 μέτρων ἀπὸ τῆς ἐστίας μόλις ὑψοῦται ἐπαίσθητῶς τὸ θερμόμετρον· πᾶσα ἡ θερμότης εἶνε συγκεντρωμένη καὶ οἱ παριστάμενοι παθαίνουνσιν καὶ ἐξ ἀποστάσεως 12 μέτρων. Ἄρα τὸ φῶς εἶνε τὸ παράγον πάντα τὰ μνημονευθέντα ἀποτελέσματα καὶ τὸ φαινόμενον εἶναι ἀρκούντως περιέργον καὶ ἐνδιαφέρον.

Δὲν εἶνε, ἄλλως, ἡ πρώτη φορά καθ' ἣν παρτηροῦνται τοιαῦτα γεγονότα· περιπτώσεις παθήσεως τῆς ὀράσεως ἰδίως ἀναφέρονται πολλά. Ἡ ἀἠλεκτρικὴ ὀφθαλμία ὅτε μὲν εἶνε ἐλαφρὰ ὅτε δὲ βαρυτέρα. Ἐνίοτε, ἀρχομένη διὰ φοβερῶν αὐτὸ τοῦτο συμπτωμάτων, θεραπεύεται εἰς διάστημα τεσσαράκοντα ὀκτῶ ὥρῶν ἄλλοτε παρυσιάζεται ὑπὸ μορφῆν ἠπιωτέραν, ἀλλ' ἔχει καταστρεπτικώτερα τὰ ἀποτελέσματα. Ὅπως δὴποτε ἀποδεικνύεται ὅτι τὸ ἠλεκτρικὸν φῶς, ἐν μεγάλῃ ἐντάσει, βλάπτει πολλάκις καιρίως καὶ ἀνεπανορθῶτως τὴν ὄρασιν, ὅσοι δ' εἶνε ἠναγκασμένοι νὰ ὦσιν ἐκτεθειμένοι εἰς τὴν ἐπήρειαν αὐτοῦ, φέρουσιν ἐρυθρὰς ἢ κιτρίνας διόπτρας χάριν τῶν ὀφθαλμῶν, χάριν δὲ τοῦ δέρματος καλύπτουσι τὸ πρόσωπον. Κ.

Ο ΣΥΖΥΓΟΣ ΔΥΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

Γερμανικὴ παράδοσις.

Οἱ ἐπισκεπτόμενοι τὴν πόλιν Ἐρφούρτην ἐν Θυριγγίᾳ καὶ περιερχόμενοι τὰ ἄξια θέας, δὲν δὲν θὰ παραλείψωσι καὶ τὸν ναὸν τῆς Παναγίας. Ἐκεῖ ἐντὸς αὐτοῦ μετὰ πολλοῦ διαφόρου θὰ φέρωσι τὸ βλέμμα ἐπὶ ἀναγλύφου τινὸς ἐντετυχημένου, μεσαιωνικῆς ἐποχῆς καὶ βαναύσου τέχνης, παριστῶντος ἰππότην ὑψηλόσωμον κεκλιμένον μετὰ δύο γυναικῶν.

Ὁ νεωκώρος τότε ἐπὶ τῇ ἐρωτήσει τοῦ περιηγητοῦ ἢ καὶ αὐτόκλητος σπεύδει νὰ εἴπῃ ὅτι ὁ ἰππότης οὗτος εἶνε ὁ κόμης τοῦ Γκλάιχεν καὶ νὰ ἀφηγηθῇ διὰ μυριστὴν φοράν τὴν παράδοξον ἱστορίαν, ἣν εἰκονίζει τὸ ἀνάγλυφον.

Ὁ κόμης Γκλάιχεν κατὰ τὰς σταυροφορίας ἠχημαλώτισθη ἐν Ἱερουσαλὴμ καὶ ἀπήχθη παρὰ τῷ Σουλτάνῳ, ὅστις ἀνέθηκεν αὐτῷ τὴν καλλιέργειαν τοῦ κήπου. Ἡ κόρη τοῦ Σουλτάνου εἶδε καὶ ἠγάπησε τὸν ξανθὸν ἰππότην. Εἰς τοσοῦτον δ' ἐξίκετο ὁ ἔρωσ αὐτῆς, ὥστε ἐπρότεινε νὰ ἐξεύρη τρόπον ὅπως φύγῃ μετ' αὐτοῦ, νὰ γίνῃ δ' εἴτα χριστιανὴ καὶ σύζυγός του. Ἄλλ' ὁ κόμης εἶχεν ἤδη καταλίπῃ προσφιλῆ σύζυγον ἐν Θυριγγίᾳ. Ἄφ' ἐτέρου ὁμοῦ πάλιν τὰ δεινὰ τῆς δουλείας ἦσαν ἀφόρητα, ἡ ἀνάκτησις τῆς ἐλευθερίας γλυκυτάτη. Ὁ Γερμανὸς ἐπὶ τέλους ἐνέδωκεν εἰς τῆς Σαρακηνῆς κόρης τὰς προτάσεις. Ἐδραπέτευσαν ὁμοῦ καὶ ἀφίκοντο εἰς Ῥώμην.

Ὁ Κόμης Γκλάιχεν ἔσπευσε ν' ἀναγγείλῃ εἰς τὸν Πάπαν τὰ γεγόμενα. Ἡ πρὸς τὴν κόρην δοθεῖσα ὑπόσχεσις δὲν ἦτο ἱερά; Ἡ ἐκκλησία ἠδύνατο ν' ἀπωθήσῃ ἐκείνην, ἥτις διὰ τοῦ γοήτρου τῆς ἀγάπης ἤρχετο πρὸς τὴν ἀληθῆ πίστιν καὶ ἐζήτει ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ τὸ βάπτισμα καὶ τὸν γάμον;

Ὁ ἅγιος πατὴρ μετὰ μικρὰν σκέψιν εὖρε διέξοδον. Ἐπέτρεψεν εἰς τὸν κόμητα νὰ νυμφευθῇ ἐκ νέου δίχως νὰ διαλύσῃ τὸν πρώτον αὐτοῦ γάμον καὶ νὰ ἔχῃ εἰς τὸ ἐξῆς δύο νομίμους γυναῖκας. Ὁ γάμος λοιπὸν ἐτελέσθη καὶ ὁ ἰππότης μετὰ τῆς νεοφωτίστου δευτέρας συζύγου ἐπανῆλθεν εἰς Θυριγγίαν.

Ἄλλ' ἔμενεν ἔτι τὸ δυσχερέστατον: πῶς ἡ Γερμανὴ σύζυγος, ἡ ἐπὶ τόσον χρόνον ἐν δακρύοις καὶ προσευχαῖς ἀναμένουσα τὸν ἄνδρα, θὰ ἐδέχετο νὰ μερισθῇ αὐτὸν μετ' ἄλλης; Εἰς τὴν Σαρακηνὴν, εἰθισμένην ἐν τῇ πολυγαμίᾳ, τοῦτο ἐφάνετο ἀπλούστατον, ἀλλ' εἰς αὐτὴν τὴν πιστὴν χριστιανὴν, τὴν περιπαθῆ Ἰουδαίαν, τὴν κόμησσαν τοῦ Γκλάιχεν;

Ὁ κόμης καταλιπὼν ἐν τῇ ὁδῷ τὴν συνοδὸν δὲν ἀφίκετο πρῶτος αὐτὸς εἰς τὸν πύργον τοῦ Γκλάιχεν καὶ ἐρρίφθη εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς προσφιλοῦς συζύγου. Μετὰ τὰς πρώτας διαχύσεις τῆς χαρᾶς ἀφηγήθη αὐτῇ τὰς περιπετείας, τὴν αἰχημαλώσιν, τὸν τρόπον καθ' ὃν ἠλευθερώθη ὑπὸ τῆς κόρης τοῦ Σουλτάνου. Προσέθηκε δὲ ὅτι ἐγένετο αὕτη χριστιανὴ καὶ σύζυγός του τῇ ἐπινεύσει τοῦ Πάππα.

Ἡ κόμησσα, ἀφοῦ ἤκουσε πάντα ταῦτα μετὰ δακρύων, διεκήρυξεν ὅτι ἐκείνη εἰς τὴν ὥφειλε τὴν ἐπάνοδον τοῦ συζύγου, εἶχεν ἐπ' αὐτοῦ δικαιώματα ἴσα πρὸς τὰ ἰδικά της. Ἐσπευσεν εἰς προὔπαντησιν αὐτῆς καὶ αἱ δύο γυναῖκες ἐρρίφθησαν μετ' ἀσπασμῶν εἰς τὰς ἀγκάλας ἀλλήλων. Ἐκ τούτου δ' ὠνομάσθη ἐκτοτε ὁ τόπος ἐν ᾧ συνηντήθησαν *Κοιλὰς τῆς Χαρᾶς*.

Ἐζῆσαν καὶ οἱ τρεῖς ἐπὶ μακρὸν εὐτυχεῖς ἐν τῇ παραδόξῳ ταύτῃ συμβιώσει, ἄνευ τῆς ἐλαχίστης διενέξεως ἢ ἐριδος ἢ ἀντιζηλίας.

ΑΛΗΘΕΙΣ ΟΡΙΣΜΟΙ

ΑΝΑΚΟΧΗ. — Προθεσμία πρὸς ἐξεύρεσιν καλλιτέρου ὄπλου, καλλιτέρου κανονίου, ὀπίδος... πειστικώτερας.

ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑ. — Τέκνον, μὴ βαπτίζομενον ποτὲ πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

ΒΟΥΤΥΡΟΝ. — Οὐσία, παρασκευαζομένη ἐνίοτε καὶ ἐκ γάλακτος.

ΕΠΙΔΟΚΙΜΑΖΩ ΤΙΝΑ. — Σκέπτομαι ὡς αὐτός... ὅταν σκέπτεται ὡς ἐγώ.

ΕΥΤΥΧΙΑ. — Ὁ ἄνθρωπος οὐδέποτε εἶνε εὐτυχής... Ἐνθυμεῖται ὅτι ἠτύχησεν καὶ προσδοκᾷ νὰ εὐτυχήσῃ ἐκ νέου. Ἰδοὺ τί εἶνε ἡ εὐτυχία.

ΜΑΚΑΡΙΤΗΣ. — Ἄγγελος, ἀδάμας, φοῖνιξ... ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὄρον ὅτι δὲν θὰ ἀναγεννηθῇ ἐκ τῆς τέφρας του.

ΣΥΝΕΙΔΗΣΙΣ. — Κλεπτοφάναρρον, ὅπερ ἀνάπτει ἡ μόνωσις τὴν νύκτα.

ΧΙΜΑΙΡΑ. — Ὅ,τι γενναῖον, δίκαιον, λογικόν.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Ἔσο δούλος τῆς ἐργασίας, διὰ νὰ μὴ εἶσαι δούλος τῶν ἀνθρώπων.

Καὶ αὐτὸ τοῦ καθήκοντος τὸ στάδιον παρυσιάζει ἀπόψεις ἀνισότητος. Διὰ τοὺς μὲν εἶνε τρυφερόν, φωτεινόν, παιδρὸν, εὐχαριδί' ἄλλου δὲ ἀμφίβολον, ἄγριον, ἀχάριστον, σκυθρωπόν.

Ἐκαστος ἐξ ἡμῶν ἀποφέρει ἐκ τῆς κοινωνίας παντοίας προσβολὰς, ἀς ἐξ ἀποφάσεως λησμονεῖ. Μίαν μόνην ὕβριν οὐδεὶς συγχωρεῖ εἰς τὴν κοινωνίαν: Τὸ νὰ μὴ λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν παρ' αὐτῆς.

Αἱ ἐορταὶ τοῦ ἔρωτος ὁμοιάζουσι πρὸς τὰς ἐορτάς τῶν αἰθουσῶν. Πρέπει νὰ ἀπερχώμεθα πρὶν σθεσθῶσι τὰ κηρία.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐπὶ τῇ προσεχῇ εἰκοσιπενταετηρίδι τῶν γάμων τοῦ πρίγκηπος τῆς Οὐαλίας, τὸ ὀνομαστὸν Jouquey Club τοῦ Λονδίνου ἀπεφάσισε νὰ προσφέρῃ αὐτῷ κιδώτιον παιγνίων, μοναδικὸν εἰς τὸ εἶδός του. Οἱ πεσσοὶ τοῦ δομινὸ θὰ ὦσιν ἐκ χρυσοῦ σφυρηλάτου καὶ ἀδαμαντοκόλλητοι: τὰ παιγνιόχαρτα ἔσσονται μετὰξιν, θὰ ζωγραφηθῶσι δὲ ὑπὸ τῶν ὀνο-

Καὶ μέχρι τοῦ παρελθόντος δ' αἰῶνος ἐπεδαίνυον ἔτι ἐν Ἐρφούρτῃ εἰς τοὺς περιηγητάς τὴν εὐρυτάτην κλίνην, ἐν ἣ ὁ κόμης τοῦ Γκλάιχεν κατεκλίνετο μετὰ δύο αὐτοῦ γυναικῶν, ὡς εἰκονίζεται ἐν τῷ ἀναγλύφῳ.

ΤΟ ΕΡΗΜΟΝΗΣΟ

Ἐκεῖ στὸ ἐρημόνησο ποῦ στέκουνε κορτὰ γκρεμνὰ, καὶ στὴ ψιλὴ κορφοῦλα του μπλέκει τὸ νέφος ποῦ περνᾷ, τὰ ὄρηνα τι γυρίζουσε σὰν νὰ πανηγυρίζουσε;

Προχθὲς καίμιν γλήγορο ἐδιάβαινε καμαρωτὸ, τ' ἀγέρι μόλις ἄχνιζε, τὸ κύμα ἦτονε στρωτό. Σὲ δελφινιῶν πηδημάτα ἀφροβλοῦν τὰ κύματα.

Εἶχε καρβοκὴρ του νέο μὲ ἀφορὴ καρδιά, εἶχε καὶ γιὰ ναυτοπούλα ὄλο ἀμούστακα παιδιά. — Φύσα μαῖστραλάκι μου νὰ πᾶμε στὸ σπιτάκι μου.

Σιγὰ σιγὰ ἐπρόβαλε ἓνα νεράκι σκοτεινὸ, καὶ σὰν ἀράχνη κρέμονταν μέσ' τὸ γαλάζιο οὐρανό. Γλυκὰ ὁ ναύτης σφύριζε καὶ πίσω του δὲν γύριζε.

Μὰ ἔξαφνα ἐβρόντησε, ξεσπάει ἀγέρας καὶ βροχή, καὶ ἄγρια ἡ θάλασσα ἀφροβόλῃ καὶ ἀντηχεῖ. Βάσταξε, καϊνάκι μου, νὰ φθάσω στὸ νησαῖο μου.

Οἱ ναύταις δὲν ἐπρόφθασαν νὰ συμμαζέψουν τὰ πανιά, καὶ οἱ γιαλοὶ ἐγέμισαν ἀπὸ σανίδες καὶ κορμιά. Τὰ ὄρηνα τριγυρίζουσε γιὰτὶ πανηγυρίζουσε.

Ἡ μάνα μαυροφόρεσε τοῦ καπετάνιου ἡ γλυκεῖα, μ' ἀγάπη ἄλλη ἔκαμε τοῦ αὐτοῦ ἡ ἀγαπητικιά. Γιὰ νύφη τὴν στολιζουσε, τὰ ὄρηνα τὸν ξεσχιζουσε.

ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΗΣ ΠΡΟΒΕΛΓΙΟΣ.

μαστοτέρων "Αγγλων καλλιτεχνῶν" οἱ πεσοῖ τοῦ ζατρικίου ἔσσονται ἐκ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου.

Ποία εἶνε ἡ ταπεινότερα θερμοκρασία, ἡ ἐν τῷ πλανήτη ἡμῶν σημειωθείσα μέχρι τοῦδε ὑπὸ τοῦ θερμομέτρου; Εἰς ἕκαστον τῶν πόλων τῆς γῆς ὑπάρχει, ὡς γνωστὸν, ζώνη, ἐν ἣ τὸ ψυχρὸς φθάνει εἰς ἀνήκουστον δριμύτητα. Ἡ ρωσικὴ κυβέρνησις ἔδρυσε πρὸ πολλοῦ μετεωρολογικὸν σταθμὸν ἐν Βερχογιάνσκι, πρὸς ἀνατολὰς τῆς Λένας, τοῦτέστιν ἀκριδῶς ἐν τῇ κατεψυγμένῃ ταύτης ζώνῃ. Ὁ ἐπιτετραμμένος τὴν διεύθυνσιν τοῦ σταθμοῦ δὲν εἶνε βεβαίως ἀξίος φθόγου. Τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1871, ἐν Βερχογιάνσκι, ἐσημειώθη θερμοκρασία 65 βαθμῶν ὑπὸ τὸ μηδενικόν! Τῷ 1883 ἡ ἐξ οἰοπνεύματος στήλη τοῦ θερμομέτρου κατήλθεν εἰς τοὺς 68 βαθμούς, ἀπαξ δὲ μέχρι τῶν 72. Ἐν τοῖς πόλοις ἄρα δύναται τὸ θερμομέτρον κατὰ τινὰς χειμῶνας νὰ κατέρχεται μέχρις 70 βαθμῶν ὑπὸ τὸ μηδενικόν. Π α γ ῶ ν ε ἰ τις καὶ μόνον ἀναλογιζόμενος τοῦτο!

Ἐκ μελέτης δημοσιευθείσης ἐν εἰδικῷ ἡλεκτρικῷ περιοδικῷ τῆς Νέας Ὑόρκης προκύπτει ὅτι τῆς λέξεως *μικρόφωνο* ἐγένετο τὸ πρῶτον χρῆσις τῷ 1827, ἀποδοθείσης εἰς μηχανήματι ἐφευρεθὲν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, σκοποῦν δὲ νὰ καθιστᾷ ἀκουστοὺς καὶ τοὺς ἀσθενεστάτους τῶν ἤχων. Ἡ χρῆσις τῆς λέξεως *τηλέφωνο* χρονολογεῖται μολίς ἀπὸ τοῦ 1845. Ἐπεκλήθη δὲ δι' αὐτῆς ὄργανον, ἐπινοηθὲν ὑπὸ τοῦ λοχαγοῦ Τζῶν Τάυλορ, δι' οὗ ἠδύνατο νὰ μεταδιδασθῶσι, ἐν ὄρῳ ἡμίχλης, συνθήματα. Τῷ 1845 ἡ λέξις ἀπεδόθη εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Sudre ἐπινοηθεῖσαν μουσικὴν γλῶσσαν. Αἱ κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν γινόμεναι ἀνακαλύψεις μετέβαλον οὐσιωδῶς καὶ καθώρισαν τὴν σημασίαν τῶν δύο τούτων λέξεων, δι' ὧν δηλοῦνται τὰ τηλόθεν μεταδιδάσκοντα τὴν φωνὴν ὄργανα.

Τὴν 1ην Ἰανουαρίου ὁ «Χρόνος», τὸ παγκόσμιον καὶ πανίσχυρον τοῦ Λονδίνου φύλλον, ἐώρτασε τὴν ἑκατονταετηρίδα τῆς συστάσεως αὐτοῦ. Γνωστὴ εἶνε ἡ ὑλικὴ εὐημερία τοῦ «Χρόνου», καυχθηέντος ἄλλοτε ὅτι ἔχει προϋπολογισμὸν ἴσον πρὸς τὸν προϋπολογισμὸν ἐνὸς μεγάλου δουκάτου τῆς Γερμανίας. Ἐπὶ τῇ ἑκατονταετηρίδι αὐτοῦ προσέβαλεν ἄλλην καύχησιν σημαντικωτέραν, ὅτι ἀπέκτησε τὸ δικαίωμα νὰ ὀμιλῇ ἐν ὀνόματι τῆς Ἀγγλίας. Ἀπὸ τοῦ 1788 ὁ «Χρόνος» ἠλλάξε πέντε διευθυντάς. Ὁ σήμερον διευθύνων τὸ φύλλον τοῦ Ἄστως εἶνε ὁ Γεώργιος Buckle. Ὁ διευθυντὴς δὲν γράφει. Ἐπιθεωρεῖ τὴν ὕλην καὶ παρέχει τὰ θέματα εἰς τοὺς συνεργάτας τῆς ἐφημερίδος. Τὸ ὄνομα τῶν συντακτῶν τοῦ «Χρόνου» οὐδέποτε ἀναφαίνεται εἰς τὰς στήλας του καὶ μόνον ἀφοῦ ἀποθάνῃ τις τῶν συνεργατῶν τὸ δημόσιον μανθάνει ἐκ τῆς νεκρολογίας του, ὅτι συνειργάζετο καὶ οὗτος ἐν τῷ «Χρόνῳ». Θαυμασία αὐτὸ τοῦτο εἶνε ἡ ὀργάνωσις τῆς καινοθρίας. Εἴκοσι τέσσαρες *ρεπόρτερ* στενογράφοι τηροῦσι τὰ πρακτικὰ τῆς βουλῆς, ἅτινα δημοσιεύονται κατ' ἕκτασιν.

Ὁ «Χρόνος» ἔχει ἴδιον χυτήριο στοιχείων, ἴδιον χαρτοποιεῖον, ἐργοστάσιον πρὸς κατασκευὴν μηχανῶν κτλ.

Ἐν Λονδίῳ ὑπάρχουσι 50 θεάτρα, 30 αἴθουσα συναυλιῶν καὶ 425 ὠδικὰ καφενεῖα. Αἱ ἐπιχειρήσεις αὐταὶ ἀπορροφῶσιν ἐν ὄλῳ νεφάλαιον 100 ἑκατομμυρίων. Μὴ ὑπολογιζόμενων τῶν ἐκ τῶν θεάτρων τροφοδοτουμένων βιομηχανιῶν, 150,000 ἀνθρώπων συντηροῦνται ἀμέσως ἐξ αὐτῶν. Εἰς τὰ ἐν Λονδίῳ θεάματα παρίστανται καθ' ἑσπέραν 500,000 θεατῶν. Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις τῆς Ἀγγλίας ὑπάρχουσι 200 θεάτρα, 160 αἴθουσαι συναυλιῶν καὶ 1000 ὠδικὰ καφενεῖα, ἀπασχολοῦντα ἐν ὄλῳ κεφάλαια 450, ἑκατομ. φρ. καὶ συντηροῦντα 350,000 ἀνθρώπων. Ὁ ἀριθμὸς τῶν θεατῶν ἀνέρχεται καθ' ἑσπέραν εἰς 1,250,000

Ὁ διάδοχος τῆς Γερμανίας ἔχει 74 μεγαλοσταύρους. Ὁ πρωτότοκος υἱὸς αὐτοῦ 36, ὁ δὲ δευτερότοκος 27. Ὁ Βίσμαρκ 49, ὦν 19 ἀδαμαντοκολλήτους· ὁ Μόλτικε 44, ὁ υἱὸς τοῦ Βίσμαρκ Ἐρβέρτος, ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν, 26. Τέλος ὁ αὐτάρχης τοῦ αὐτοκράτορος ἔχει 47 παράσημα.

Οἱ πλείονες γάμοι ἐν Πρωσίᾳ τελοῦνται κατὰ Νοέμβριον· δεύτερος ἔρχεται ὁ Ὀκτώβριος καὶ τρίτος ὁ Μάιος, τελευταῖος δὲ ὁ Αὐγούστος. Κατὰ τὴν στατιστικὴν τοῦ 1886, 157 θεῖοι ἐνυμφεῦθησαν τὰς ἀνεψιάς των, 26 δὲ ἀνεψιοὶ τὰς σεβαστάς θείας των!

Τὸ ταχυδρομεῖον τοῦ Λονδίνου διένειμε 15 ἑκατομμύρια γραμμῶν καὶ ἐντύπων τὴν παραμονὴν τῶν Χριστουγέννων. Πρὸς βοήθειαν τῆς οὕτως ἐκτάκτως ἐπιβαρυνθείσης ὑπηρεσίας προσεληφθήσαν 3χιλ. βοήθοι καὶ ἐμισθώθησαν ἀμαξίαι πρὸς μεταφορὰν ἀπὸ τῶν σιδηροδρομικῶν σταθμῶν διὰ 800 δρόμους.

Μεταξὺ τῶν χορευτριῶν τοῦ ἐν Βιέννῃ Μελοδράματος ὑπάρχει καὶ μία κωφάλαος. Ἐπειδὴ δὲν ἀκούει τὴν μουσικὴν ἡ Ἀδέλα Λίχτενφελς (οὕτως ὀνομάζεται ἡ μικρᾶς ἡλικίας καλλιτέχνης) ρυθμίζει τὰ βήματά της, παρατηροῦσα προσεκτικῶς τὰς συντρόφους της. Ἡ ὀρχηστρίς εἶνε πολὺ εὐμορφος, διακρίνεται δὲ διὰ τὴν ἰδιάζουσαν αὐτῆς χάριν. Καὶ δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι θὰ διαπρέψῃ εἰς τὸ στάδιον ὅπερ ἐξέλεξεν.

Συζήτησις περὶ καλλωπισμῶν.

- Ἐμένα μού ἀρέσει τὸ πράσινον.
- Ἐμένα τὸ γαλάζιο.
- Ἐμένα τὸ μαῦρο. Μοῦ ἐμπνέει πάντοτε εὐαρέστους ἰδέας.
- Πῶς;
- Μάλιστα, μού φαίνεται ὅτι εἶμαι χήρα.